

องค์กษัตริย์ภายใต้อาณัติของพระองค์: การศึกษาอำนาจอธิปไตยและอำนาจการจัดเก็บภาษีใน ความคิดของฌ็อง โบแต็ง¹

ซุติเดช เมธิ์สุติกุล²

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดของนักคิดชาวฝรั่งเศส ฌ็อง โบแต็ง ในเรื่องอำนาจอธิปไตยและอำนาจการจัดเก็บภาษี ด้วยวิธีการศึกษาในบริบทสังคม เศรษฐกิจ กฎมณียา และการเมือง รวมถึงข้อเขียนที่สำคัญของโบแต็ง อิทธิพลทางความคิดของเขาได้มีส่วนสำคัญต่อการก่อกำเนิดแนวคิดว่าด้วยรัฐสมัยใหม่ขึ้นมา โดยเฉพาะแนวคิดอำนาจอธิปไตย และเป็นส่วนสำคัญในกระแสนการถกเถียงทางความคิดเกี่ยวกับเรื่องอำนาจอธิปไตย รวมถึงแนวคิดเรื่องขันติธรรมทางศาสนา และแนวคิดเรื่องการจัดเก็บภาษีขององค์กษัตริย์ต้องได้รับการยินยอมจากประชาชนผ่านสภาก็มีอิทธิพลต่อนักคิดในยุคถัดมา

คำสำคัญ: ฌ็อง โบแต็ง อำนาจอธิปไตย อำนาจการจัดเก็บภาษี

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของภาคินพนธ์ (HS408) สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

² นักศึกษาปริญญาโท (การปกครอง) คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, อีเมล: mhonok03@gmail.com

The King under His Mandate: A Study of Jean Bodin's ideas on Sovereignty and Taxation³

Chutidech Metheechutikul⁴

Abstract

This article aims to study the ideas of Jean Bodin, a French philosopher, about sovereignty and taxation by examining his important written in socio-economic, wisdom and political contexts. His ideas significantly influenced the formation of modern states, especially on sovereignty. It has been also an important part of sovereignty and religious toleration debuts. Taxation by a king requires consent from his people through the parliament has also influenced subsequent philosophers.

Keywords: Jean Bodin, Sovereignty, Taxation

³ This article is part of the term paper (HS408), Program of History, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

⁴ M.A. Student (Government), Faculty of Political Science, Thammasat University, email: mhonok03@gmail.com

บทนำ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดของนักคิดชาวฝรั่งเศส ฌ็อง โบแต็ง (Jean Bodin) โบแต็งเป็นนักคิดชาวฝรั่งเศสคนสำคัญในช่วงรอยต่อของยุคสมัยระหว่างปลายยุคกลาง (Late Medieval Age) กับต้นยุคใหม่ (Early Modern Age) ประมาณศตวรรษที่ 16 อิทธิพลทางความคิดของเขาได้มีส่วนสำคัญต่อการก่อกำเนิดแนวคิดว่าด้วยรัฐสมัยใหม่ (Modern State) ขึ้นมา โดยเฉพาะแนวคิด “อำนาจอธิปไตย” (Sovereignty) แนวคิดของโบแต็งมีส่วนสำคัญในกระแสธารของการโต้เถียงทางความคิดเกี่ยวกับเรื่องอำนาจอธิปไตยในเวลาต่อมา ความคิดของโบแต็งนั้นเป็นความคิดที่สนับสนุนอำนาจขององค์กษัตริย์อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด (Absolute Monarchy) นอกจากนี้ในช่วงเวลาที่โบแต็งเติบโตขึ้นเป็นช่วงที่อำนาจของโบสถ์หรือศาสนจักรโรมันคาทอลิกจะเสื่อมลงอย่างมาก ผนวกกับการขึ้นมาของพวกปฏิรูปศาสนา (Reformation) ภายใต้การนำของ Martin Luther และอำนาจของกษัตริย์ที่เพิ่มขึ้นยิ่งกว่าเดิมซึ่งเคยอยู่ภายใต้อาณัติของสันตะปาปาในหลายๆ เรื่อง จากผลของการครอบงำของศาสนจักรในยุคกลางที่แพร่เข้ามาครอบงำทางความคิดและวัฒนธรรมในอาณาจักรต่างๆ ทั่วยุโรป ดังนั้นอำนาจของกษัตริย์ในอาณาจักรต่างๆ ของยุโรปจึงไม่ได้มีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดไปทุกเรื่อง บางเรื่องถูกแบ่งให้เป็นการตัดสินใจของพระสันตะปาปาไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเก็บภาษีจากโบสถ์ที่ต้องส่งกลับไปศาสนจักรไม่ใช่อาณาจักรที่โบสถ์ตั้งอยู่ อำนาจการระดมกองทัพเพื่อทำสงครามศาสนากับพวกนอกรีตหรือพวกมุสลิม อำนาจในการตัดออกจากศาสนา (excommunication) ที่ถือเป็นโทษร้ายแรงที่สุดในความเชื่อของคริสตศาสนาจะทำให้บุคคลผู้นั้นไม่ได้รับพิจารณาให้ขึ้นสวรรค์และถูกบังคับให้นรกทันทันทีหลังสิ้นชีวิต ในท้ายที่สุดนำไปสู่การพยายามแยกศาสนากับการเมืองออกจากกัน การเมืองคือเรื่องของฆราวาส (Secular) ศาสนาไม่ควรเข้ามายุ่งเกี่ยว ถึงกระนั้นในงานของโบแต็งเราก็ยังเห็นอิทธิพลของพระคัมภีร์ไบเบิลผ่านแนวคิดต่าง ๆ ทั้งกฎของพระเจ้าและกฎของธรรมชาติต่างเป็นสิ่งที่ถูกเอ่ยถึงตลอดและยังเป็นฐานที่มั่นทางความคิดที่สำคัญ ในความคิดของโบแต็ง

นอกจากนี้แล้วแนวคิดของโบแต็ง ยังส่งอิทธิพลต่อนักคิดในยุคต่อไปอย่างมาก ถึงขั้นที่ Trevor-Roper ได้กล่าวถึงโบแต็งไว้ว่า “นักคิดผู้ยิ่งใหญ่แห่งปลายศตวรรษที่ 16 ที่มีอาจปฏิเสธความยิ่งใหญ่ของเขาได้” (Knecht, 2001 : 400)⁵ ความคิดของเขามีผลอย่างมากในยุครู้แจ้ง (The Enlightenment Age) ทั้งแนวคิดเรื่อง “ขันติธรรมทางศาสนา” (Religious Toleration) และแนวคิดเรื่อง “การจัดเก็บภาษีขององค์กษัตริย์ต้องได้รับการยินยอมจากประชาชนผ่านสภา” ในเรื่องขันติธรรมทางศาสนานั้นก็กลายเป็นฐานให้กับแนวคิดเรื่องการแยกศาสนากับการเมืองออกจากกันของเหล่านักคิดยุครู้แจ้ง เช่น Thomas Hobbes, Bernard Mandeville, Voltaire, Diderot, John Locke, Jean Jacques Rousseau, David Hume, Thomas Jefferson, John Stuart Mill และพวกนักคิด Neo-Roman Republicanism มีอิทธิพลต่อการปฏิวัติอเมริกันและการปฏิวัติฝรั่งเศส (Andrew, 2011 : 76) ฉะนั้นจะเห็นว่าเป็นการยากที่จะละเลยความคิดของโบแต็งในฐานะที่เป็นหมุดหมายสำคัญทางความคิดอันเป็นจุดเปลี่ยนผ่านของยุคอดีตไปสู่ยุคใหม่ และหมุดหมายนี้ก็ส่งอิทธิพลต่อนักคิดในรุ่นต่อมา แนวคิดจาก

⁵ “The undisputed intellectual master of the later sixteenth century”

นักคิดเหล่านี้ก็จะกลายเป็นแนวคิดที่สำคัญอันส่งผลมาถึงโลกปัจจุบันในเวลาต่อมา

ในงานนี้จะเป็นการศึกษาแนวคิดของโบแต็งโดยจะเน้นศึกษาเรื่องของอำนาจอธิปไตยและการจัดเก็บภาษี การเข้าใจเรื่องอำนาจอธิปไตยจะนำไปสู่ความเข้าใจต่อการจัดการเก็บภาษีของเขาในที่สุด โดยจะใช้ตำรา Methodus ad facilem historiarum cognitionem (Method for the easy comprehension of history)⁶ กับ Les Six livres de la République⁷ (Six Books of The Commonwealth)⁸ เป็นหลัก

บทความนี้แบ่งออกเป็น 5 ส่วนด้วยกัน 1) ประวัติศาสตร์ความคิด: บทนำว่าด้วยวิธีวิทยา โดยจะพูดถึงเรื่องวิธีวิทยาในการศึกษาแนวคิดของโบแต็งจะเป็นแนวทางต่อการค้นคว้าข้อมูลต่อไป 2) ประวัติชีวิตในท่ามกลางบริบทการเมืองและวิวัฒนาการความคิด ในส่วนนี้จะพูดถึงชีวประวัติของโบแต็งและช่วงเวลาที่มีชีวิตอยู่กับการเหตุการณ์ที่ส่งผลต่อแนวคิดของโบแต็งอย่างมากกับบริบททางการเมืองและการเมืองที่รายล้อมโบแต็งอยู่ 3) อำนาจอธิปไตยของโบแต็งโดยจะสรุปภาพรวมต่อแนวคิดในเรื่องดังกล่าว 4) อำนาจอธิปไตยกับการจัดเก็บภาษี: วิวาทะและข้อถกเถียง ในส่วนนี้จะวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเรื่องอำนาจอธิปไตยกับแนวคิดเรื่องอำนาจในการจัดเก็บภาษีขององค์อธิปัตย์ 5) บทสรุป: โบแต็งนัยยะแห่งยุคสมัย หลังจากได้สำรวจแนวคิดในเรื่องอำนาจอธิปไตยและการจัดเก็บภาษีของโบแต็งแล้ว งานชิ้นนี้จะพิจารณานัยยะทางการเมืองของแนวคิดดังกล่าวว่าได้ส่งผลอย่างไรต่อรูปแบบของรัฐธรรมนูญใหม่ในเวลาต่อมา

ประวัติศาสตร์ความคิด: บทนำว่าด้วยวิธีวิทยา

ประวัติศาสตร์ความคิด (History of Ideas) เป็นกระแสด้านความคิดทางประวัติศาสตร์ที่ต้องการศึกษา “แนวคิด” หรือ “ความคิด” ของแต่ละยุคสมัยว่าเป็นเช่นไรและมีจุดเน้นอะไร บางสำนักศึกษาตัวบุคคลเป็นหลัก บางสำนักศึกษาแนวคิดและพัฒนาการโดยไม่เจาะจงตัวบุคคล แต่ดูว่าแนวคิดดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ความหมายของแนวคิดนั้นเริ่มเปลี่ยนแปลงในยุคไหน หรือการอ่านตัวบทของงานต่าง ๆ ของนักคิดที่สำคัญให้ความสำคัญกับงานของ “Great Thinkers” หรือการดูบริบททางประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมว่าส่งผลต่อการเขียนงานนั้นอย่างไร และได้รับอิทธิพลจากบริบทดังกล่าวมากน้อยแค่ไหน หรือการศึกษาว่าแนวคิดดังกล่าวได้ส่งผลต่อดัชนีอื่น ๆ อย่างไร หรือมีลักษณะของการเป็นสัมพัทธ์ (Intertextuality) กับตัวงานอื่นหรือไม่

สำหรับบทความนี้ผู้เขียนมีสมมติฐานว่าแนวคิดหรือความคิดเป็นสิ่งที่กำหนดการกระทำต่าง ๆ ฉะนั้นแนวคิดหรือความคิดจึงมีความสำคัญ ผู้เขียนจึงให้ความสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าความคิดอย่างมากในฐานะที่เป็นสิ่งที่กำหนดการกระทำต่าง ๆ แม้ในความเป็นจริงนั้นการเข้าสู่ปริภูมิของการปฏิบัติอาจมีการบิดเบือนกลับหัวกลับหางของแนวคิดบ้างก็ตาม แนวคิดที่จะเกิดขึ้นในหัวของมนุษย์หรือก็คือเกิดในจินตนาการ เกิดจากการ

⁶ ดูกานแปลภาษาอังกฤษ; (Bodin, 1969)

⁷ République ผู้เขียนจะใช้เป็นคำย่อของ Les Six livres de la République

⁸ ดูกานแปลภาษาอังกฤษ; (Bodin, 1955; 1962; 1992).

ผสมผสานประสบการณ์ การอ่าน การผจญภัย การศึกษา และการบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ มากมาย จนนำไปสู่ การคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์กลายเป็นมโนทัศน์การรับรู้ของคน ๆ หนึ่ง ในโลกของจินตนาการหรือในหัว นั้นทุกอย่างเกิดขึ้นได้เสมอ เราสามารถกำหนดปัจจัยต่าง ๆ ที่เราต้องการให้คงที่ได้ แต่เมื่อนำความคิดดังกล่าวมาสู่ภาคปฏิบัติการในโลกความเป็นจริงที่เราประสบพบเจอ เราไม่สามารถที่จะกำหนดปัจจัยต่าง ๆ ให้ คงที่ได้ตามที่เรต้องการ ปัจจัยต่าง ๆ มีที่ทางของการเกิดขึ้นอย่างไม่แน่นอน ไม่ว่าจะเป็นดิน ฟ้า อากาศ การเจริญเติบโตของพืช ผัก การอพยพของสัตว์ต่าง ๆ อุบัติเหตุทางถนน การกระทำของคนรู้จัก ชีวิตประจำวันของผู้คน บางทีความบังเอิญก็เกิดขึ้นได้เสมอ หรือแม้แต่ความตายก็สืบคลานมาหาเราได้ตลอดเวลา ชีวิต คือความไม่แน่นอน ถึงแม้จะมีความพยายามต่าง ๆ ให้มีความแน่นอนและมั่นคงก็ตาม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เข้ามามีส่วนต่อการกำหนดความแน่นอนเหล่านี้ การควบคุมธรรมชาติคือสิ่งที่เราต้องการ แต่ในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 โลกได้เผชิญภัยธรรมชาติต่าง ๆ มากมาย ทั้งสึนามิในมหาสมุทรอินเดีย เฮอริเคนแคท เทริน่าในสหรัฐอเมริกา แผ่นดินไหวในเฮติ หิมะตกในอียิปต์ และอื่น ๆ เหตุการณ์เหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการ ควบคุมโชคชะตาและความแน่นอนให้ได้สมบูรณ์แบบนั้นเป็นไปได้ยาก ฉะนั้นในโลกของความเป็นจริงเมื่อ แนวคิดถูกนำมาใช้ก็จะผันแปรไปตามปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น พื้นที่และเวลามีส่วนอย่างมากต่อการไหลเวียน ของความคิด และการตีความของผู้คนในสังคมหรือในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ดังคำกล่าวของ Roland Barthes นักคิดสัญศาสตร์วรรณกรรมชาวฝรั่งเศสที่ได้กล่าวไว้ว่า “ผู้เขียนตายแล้ว” (The Death of The Author) เมื่อ งานนั้น ๆ ได้เขียนเสร็จ ไม่ว่างานเขียนนั้นผู้เขียนจะมีเจตจำนงในการเขียนอย่างไร ก็ยากนักที่เจตจำนงนั้นจะยัง อยู่ต่อไปได้ เมื่องานนี้ได้ไหลออกไปสู่ผู้อ่านที่ต่างมี “ถุงเครื่องหลัง” หรือภูมิหลัง การศึกษา และประสบการณ์ ชีวิตที่ต่างกัน ฉะนั้นแล้วผู้อ่านก็สามารถตีความเนื้อหาที่อ่านตามที่เขาต้องการ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือผู้อ่านได้กลายเป็นผู้เขียนไปแล้วในที่สุด

แต่ถึงกระนั้นการศึกษาประวัติศาสตร์ความคิดก็เป็นการกลับไปหาต้นกำเนิด และดูความหมายที่เปลี่ยน ไปของแนวคิดต่าง ๆ ที่จะทำให้เห็นการเคลื่อนตัวของความคิดว่าไม่ได้เกิดขึ้นแบบฉับพลันทันด่วน ความคิดที่ดำรง อยู่ นั้นไม่อาจมีความหมายที่ต่างไปมากกับความคิดเดิมในอดีต แต่ก็ยังคงมีร่องรอย (Trace) ที่หลงเหลืออยู่และมี ส่วนสำคัญที่ทำให้ความคิดดังกล่าวได้รับการสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ก็ยังเป็นการกลับไปศึกษาบริบท แวดล้อมในยุคสมัยนั้น ๆ ว่าส่งผลต่อการเกิดขึ้นของความคิดดังกล่าวอย่างไร

ในการนี้ผู้เขียนจึงนำวิธีวิทยาการศึกษาประวัติศาสตร์ความคิดของ Dominick LaCapra ในบทความ เรื่อง “Rethinking Intellectual History and Reading Texts” และงานของ Mark Knights and Glenn Burgess เรื่อง “Commonwealth: the social, cultural, and conceptual contexts of an early modern keyword” มาปรับใช้ในการศึกษาของบทความนี้

โดยหลัก ๆ นั้น LaCapra สรุปวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ความคิดออกเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) เจตนา ของผู้เขียนต่อผลงานของเขาว่าเขียนงานนี้เพื่ออะไร 2) ภูมิหลังชีวิตของผู้เขียน ทั้งชีวิตครอบครัว การศึกษา และการทำงาน ว่ามีผลต่อการงานเขาอย่างไร 3) ศึกษาบริบททางสังคมที่มีอิทธิพลต่อผู้เขียนและได้ก่อร่าง

ความคิดหรืองานของเขาขึ้นมาอย่างไร 4) ศึกษาอิทธิพลทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และความรู้สึกนึกคิด(Mentality) ของผู้คนที่ใช้ชีวิตร่วมสมัยกับผู้เขียน ความรู้สึกนึกคิดและค่านิยมของกลุ่มคนที่ผู้เขียนใช้ชีวิตร่วมอยู่นั้นส่งผลอย่างไรต่องานของเขาบ้าง 5) ศึกษาพัฒนาการทางความคิด กระแสธารการโต้เถียงในเชิงความคิดที่ดำรงอยู่ในยุคสมัยนั้นว่ามีผลต่อผู้เขียนอย่างไรหรือผู้เขียนหรืองานผู้เขียนนั้นยืนในตำแหน่งแห่งที่ใดของการโต้เถียงดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อความคิดและงานของเขาอย่างไร 6) ศึกษาความคิดในยุคสมัยดังกล่าวที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการกำหนดรูปแบบการรับรู้ การตีความ และการศึกษา ส่วน Knights กับ Burgess นั้นสรุปกระบวนการศึกษาความคิดมี 4 ขั้นตอน คือ 1) ดูโครงสร้างทางสังคมหรือบริบททางสังคมต่อการสร้างความคิดดังกล่าว 2) อิทธิพลทางภาษาในยุคสมัยที่มีผลต่อการสร้างและจำกัดขอบเขตของความคิดนั้น ๆ อย่างไร 3) ดูคำที่เกิดขึ้นจากความคิดดังกล่าวหรือมีความสัมพันธ์กับความคิดนั้น ๆ ในฐานะเครือข่ายทางความคิดที่เชื่อมโยงต่อกันว่ามีส่วนในการก่อกำเนิดหรือได้รับผลต่อความคิดนั้น ๆ อย่างไร 4) วิเคราะห์รูปแบบการเขียน หรือประเภทของวรรณกรรมที่เป็นที่แพร่หลายในยุคสมัยนั้น เพื่อศึกษาว่างานหรือความคิดนั้นเป็นตัวแทนหรืออยู่ในประเภทของวรรณกรรมรูปแบบใดในยุคสมัยนั้น รวมถึงมีผลอย่างไรต่อความคิดนั้น ๆ (Knights, 2011 : 660-662 ; LaCapra, 1983) ดังนั้นในบทความนี้จะศึกษาความคิดของโบแต็งโดยมุ่งพิจารณา 2 เรื่องด้วยกัน นั่นคือ 1) ศึกษาประวัติชีวิต บริบททางสังคมการเมือง และการโต้เถียงทางความคิดในยุคสมัยที่โบแต็งมีชีวิตอยู่ 2) เนื้อหาในตัวบท กระแสความคิดและค่านิยมทางการศึกษา และการพิจารณาบริบททางประวัติศาสตร์ที่โบแต็งใช้ชีวิตอยู่

ประวัติศาสตร์ในท่ามกลางบริบทการเมืองและวิาทะทางความคิด

M. J. Tooley ได้กล่าวเอาไว้ในบทนำของหนังสือแปล Les Six livres de la République (Six Books of The Commonwealth) ว่าโบแต็งก็เหมือนกับ Machiavelli นักคิดชาวฟลอเรนซ์คนสำคัญแห่งยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการที่มีงานเขียนชิ้นสำคัญอย่าง The Prince ที่พัฒนาการทางความคิดของพวกเขาถูกพัฒนามาจากแรงกดดันในท่ามกลางสภาพแวดล้อม ณ ห้วงเวลานั้น อันเป็นประสบการณ์ที่พวกเขาได้ประสบพบเจอจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ในยุคของพวกเขา ทั้งในเรื่องการเมือง สงครามขนาดใหญ่ระหว่างอาณาจักร ลำแ่มด กำจัดพวกนอกรีตโดยศาสนจักร สงครามศาสนา กระแสการปฏิรูปคริสตศาสนา และความโกลาหลวุ่นวายในการเมืองระหว่างอาณาจักรต่าง ๆ (Bodin, 1995 : vii) ฉะนั้นภายใต้คำแนะนำของ Tooley นี้ผู้เขียนเห็นความจำเป็นที่จะต้องกล่าวถึงสภาพสังคม การเมือง และวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อโบแต็งเพื่อให้เห็นการเคลื่อนไหวทางความคิดที่เกิดขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 16 ซึ่งความเปลี่ยนแปลงทางความคิด วัฒนธรรม และเหตุการณ์ทางการเมืองทั้งในฝรั่งเศส และยุโรป ทั้งมีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดทางการเมืองของโบแต็ง ภายใต้สภาพการณ์เช่นนั้น เขาได้เห็นถึงความเสื่อมทางอำนาจของศาสนจักรในทางโลกที่พยายามควบคุมอาณาจักรต่าง ๆ ภายใต้อำนาจอธิปไตยของพระเจ้าผ่านองค์สันตะปาปา จนนำไปสู่การประกาศ 95 ข้อแห่งการปฏิรูปศาสนาของ Martin Luther ที่วิตเตนเบิร์ก (Wittenberg) ในปี 1517 ณ จุดนั้นเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของแนวคิดทางการเมืองว่าด้วยเรื่องอำนาจอธิปไตย (Sovereignty) นำไปสู่วิาทะข้อถกเถียงต่าง ๆ ในสายธารแห่งความรู้ที่โบแต็งก็เป็นส่วนหนึ่ง

ของการถกเถียงและได้นำเสนอแนวคิดที่สำคัญของยุคนั้นขึ้นมา โดยได้รับอิทธิพลจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ปะทุขึ้นอย่างดุเดือดในฝรั่งเศส และในดินแดนต่าง ๆ ทั่วยุโรป นำไปสู่ข้อเสนอทางความคิดของโบแด็ง เพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นอีกครั้ง แต่ข้อเสนอดังกล่าวได้กลายเป็นฐานทางความคิด อันส่งอิทธิพลอย่างมากตั้งแต่ยุคต่อมาจนถึงปัจจุบัน

เพื่อที่จะได้เห็นพัฒนาการทางความคิดของโบแด็ง ผู้เขียนจะแสดงให้เห็นถึงบริบททางการเมืองโดยเฉพาะเหตุการณ์ทางการเมืองในปี 1576 ที่มีผลอย่างสำคัญต่อพัฒนาการทางการเมืองของโบแด็ง ในช่วงเวลาดังกล่าวนั้นโบแด็งเพิ่งจะตีพิมพ์หนังสือ *Les Six livres de la République* หรือ *Six Books of The Commonwealth* โดยงานชิ้นนี้จะแบ่งช่วงของการศึกษาโบแด็งออกเป็น 2 ช่วง คือ

1) ก่อนปี 1576 โดยมีงาน *Methodus ad facilem historiarum cognitionem* เป็นงานที่ถูกตีพิมพ์ในปี 1566 เป็นงานที่กล่าวถึงการศึกษาประวัติศาสตร์ ในงานนี้แล้วงานนี้คือจุดเริ่มต้นทางความคิดของเขาที่จะส่งผลต่อความคิดในการเขียนงาน *République* อย่างมาก โดยจะกล่าวถึงในเนื้อหาส่วนถัดไป กับผลของเหตุการณ์ “St. Bartholomew’s Day Massacre” ในปี 1576 ในช่วงสงครามศาสนาของฝรั่งเศสส่งผลอย่างมากเช่นกันต่อโบแด็ง ดังนั้นโบแด็งจึงได้เขียนงาน *République* ขึ้นมา

2) หลังปี 1576 เมื่อเขาตีพิมพ์งานเขียนเรื่อง *Les Six livres* โดยงานชิ้นนี้ได้รับแรงบันดาลใจจากเหตุการณ์ “St. Bartholomew’s Day Massacre” ทำให้ความคิดของโบแด็งใน *Methodus* เปลี่ยนไป

นอกจากงานนี้จะพาไปสำรวจวิวัฒนาการทางความคิดว่าด้วยอำนาจอธิปไตยในยุคของโบแด็งว่า ณ เวลานั้น การถกเถียงอะไรบ้างที่เกี่ยวกับประเด็นเรื่องอำนาจอธิปไตย โดยโบแด็งก็ถือเป็นส่วนหนึ่งของการถกเถียงในเรื่องดังกล่าว การสำรวจการถกเถียงทางความคิดนี้มีจุดประสงค์เพื่อจะแสดงให้เห็นถึงที่ทางทางความคิดในยุคดังกล่าวของโบแด็งว่ามีจุดยืนหรือสนับสนุนความคิดใด

โบแด็ง (1529/30 - 1596) เกิดที่เมืองอองเฌร์ (Angers) โบแด็งจบการศึกษาและสอนกฎหมายที่เมืองตูลุส (Toulouse) ในฝรั่งเศส ก่อนไปประกอบอาชีพทนายความที่กรุงปารีส ในปี 1566 โบแด็งได้ตีพิมพ์งานเล่มแรกของเขาในภาษาละตินเรื่อง *Methodus ad facilem historiarum cognitionem*⁹ เกี่ยวกับการศึกษา “ประวัติศาสตร์สากล” (Universal History) (Bodin, 1992 : x) ในการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายและกระบวนการทำงานของประวัติศาสตร์ และได้กลายเป็นแนวคิดหลักเกี่ยวกับ รัฐ รัฐบาล และอำนาจอธิปไตยของโบแด็งที่จะได้พัฒนากลายเป็นงาน *République* ในเวลาต่อมา อันเป็นงานที่สร้างชื่อเสียงให้กับโบแด็งจนกลายเป็นที่รู้จักและเป็นงานชิ้นเอกของโบแด็งด้วย (Ross, 1946 : 267)

ในช่วงเวลาก่อนที่โบแด็งเกิดนั้นฝรั่งเศสอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของยุคสมัยในช่วงศตวรรษที่ 16 ถือเป็นช่วงปลายยุคกลางของยุโรป สภาพสังคมในยุคกลางนั้นถูกครอบงำด้วยความสัมพันธ์ของสองระบบด้วยกัน ได้แก่ ระบบสังคมแบบฟิวดัล (Feudalism) และอิทธิพลของคริสตศาสนา ฝรั่งเศสเองก็อยู่ภายใต้อิทธิพลความสัมพันธ์ของสองระบบนี้ โดยระบบสังคมแบบฟิวดัลในฝรั่งเศสนั้นก่อตัวขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 5 อันเกิดจาก

⁹ Methodus ผู้เขียนจะเป็นคำย่อของ Methodus ad facilem historiarum cognitionem

การล่มสลายของระบบเงินตรา การมีสภาพเศรษฐกิจแบบยังชีพ ความไร้เสถียรทางการเมือง ไม่มีความเป็นรัฐที่ชัดเจน ไม่มีผู้ผูกขาดอำนาจศูนย์กลางไว้ ความไม่สามารถสถาปนาอำนาจนี้ได้นำไปสู่การพัฒนาระบบการเมืองขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาความไร้ระเบียบก่อนหน้าที่เกิดขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้ปลอดภัยจากภัยคุกคามจากภายนอก และสามารถประกอบอาชีพในการดำเนินชีวิตได้ ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีผู้คุ้มครองที่มีอำนาจมาปกป้องผู้คนได้ จึงเกิดระบบความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าที่ดิน (Lord) กับชาวนาผู้เช่าที่ดิน (Serf) ที่เป็นพื้นฐานของระบบฟิวดัล ระบบดังกล่าวได้ส่งผลให้เกิดการกระจายอำนาจออกไปตามท้องถิ่นต่าง ๆ โดยมีเจ้าที่ดินเป็นผู้ดูแล ได้รับมอบหมายและอำนาจในการปกครองพื้นที่ต่าง ๆ จากองค์กษัตริย์ แต่ก็ไม่ได้มีอำนาจของตนอย่างเต็มที่ด้วยเพราะขาดปัจจัยด้านเงินตรา เพื่อรวมอำนาจ (Mead, 2009 : 3-5) ในอีกด้านหนึ่งสังคมของยุโรปรวมถึงฝรั่งเศสด้วย ถูกครอบงำด้วยอิทธิพลของคริสตศาสนาที่มีศาสนจักรเป็นศูนย์กลางอยู่ที่โรมโดยผ่านโบสถ์ต่าง ๆ ทั่วยุโรป คริสตศาสนาเข้ามาครอบงำการดำเนินชีวิต สังคม การเมือง การปกครองของผู้คน และรัฐต่าง ๆ แต่ด้วยการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (Renaissance) จากอิตาลีที่พยายามรื้อฟื้นภูมิปัญญาความรู้ของกรีกโรมัน และการยกย่ององค์ความรู้แบบวิทยาศาสตร์และเชิดชูความสามารถของมนุษย์เพื่อได้กลับวิถีคิดแบบคริสตศาสนา ได้บังเกิดแนวคิดทางการเมืองที่สำคัญต่าง ๆ ที่ได้มาสั่นคลอนอิทธิพลของศาสนาและระบบฟิวดัลอย่างสำคัญ หนึ่งในนั้นคือ Machiavelli โดยโบแตงเองก็ได้รับอิทธิพลทางความคิดจาก Machiavelli ในเรื่องศิลปะแห่งการปกครอง รูปแบบการปกครองใดที่ควรจะเป็นของรัฐ การเป็นผู้ปกครองที่ประสบความสำเร็จนั้นควรทำอย่างไร แนวคิดดังกล่าวเริ่มก่อตัวขึ้นมาตั้งแต่ในช่วงปี 1100 รัฐเริ่มต้องการความมั่นคง และความจงรักภักดีของผู้คนมากขึ้น แนวคิดเรื่องชีวิตที่ดีเริ่มกลายเป็นเป้าหมายของรัฐ และด้วยแนวคิดดังกล่าวนี้เองที่นำไปสู่การก่อตัวของรัฐสมัยใหม่ในที่สุด (Modern State)(Strayer, 1970 : 8-9)รวมถึงอิทธิพลจากการปฏิรูปศาสนาของมาร์ติน ลูเธอร์ ในดินแดนที่อยู่ภายใต้การดูแลของจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ (Holy Roman Empire) การแพร่ขยายเข้ามาของพวกโปรเตสแตนต์ โดยเฉพาะนิกายคาลวิน (Calvinism)¹⁰ ที่เข้ามาสู่ฝรั่งเศสมากขึ้นส่งผลให้ฝรั่งเศสเข้าสู่ยุคสงครามศาสนา (The French Wars of Religion, 1562 - 1593) ที่กินเวลามากกว่า 30 ปี จะสังเกตได้ว่าฝรั่งเศสในช่วงก่อนหน้าโบแตงจนถึงโบแตงเสียชีวิตเป็นช่วงแห่งความสับสนวุ่นวายทั้งเหตุการณ์ภายในของฝรั่งเศสเอง และเหตุการณ์ภายนอกฝรั่งเศส ทำให้ฝรั่งเศสเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดแค่ 40 - 50 ปี แต่กินเวลายาวนานมากกว่า 200 ปี ภายใต้บริบทเหล่านี้ได้ก่อร่างรูปแบบทางความคิดการเมืองให้กับโบแตงเพื่อที่จะพิชิตสภาพปัญหาดังกล่าวที่ต้องการนำพาประเทศไปสู่ความสงบสุข

ฝรั่งเศสในศตวรรษที่ 16 นั้นมีความเชื่อกันพื้นฐาน 2 ประการ นั่นคือ ความเชื่อในสถาบันกษัตริย์ และความเชื่อในคริสต์ศาสนา 2 ความเชื่อนี้จะรวมตัวกันในการสร้างรัฐสมบูรณาสิทธิราชย์ (Absolute Monarchy) ในช่วงแรกของยุโรปสมัยใหม่กษัตริย์มีการรับข้าราชการชนชั้นกลางเรียกว่า “Provost” เป็นตัวแทนกษัตริย์ในการเก็บภาษีในท้องถิ่น และดูแลผลประโยชน์ให้กับกษัตริย์ และกษัตริย์ก็ยังแต่งตั้ง “Bailli” กับ “Seneschal”

¹⁰ นิกายที่เกิดขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 16 โดย Jean Calvin นักเทววิทยาจากเจนีวา นิกายดังกล่าวถือเป็นนิกายที่ต้องปฏิรูปคริสตศาสนาในช่วงยุคการปฏิรูป ถือเป็นนิกายหนึ่งในฝั่งโปรเตสแตนต์ที่ต้องรื้อฟื้นศรัทธาที่เสื่อมโทรมในคริสตศาสนาภายใต้แนวทางทอกลิกโดยศาสนจักร

มาควบคุม “Provost” อีกที เนื่องจากมีการขยายดินแดนมากขึ้น มีศาล “Parlement” ในท้องถิ่นเป็นศาลที่กษัตริย์แต่งตั้งผู้พิพากษาโดยตรง โดยมีอำนาจในการตัดสินคดีในแต่ละเขต ศาลนี้สร้างขึ้นมาเพื่อช่วยในการปกครอง แต่ก็ยังเป็นเครื่องเตือนสติให้กษัตริย์ต้องเคารพกฎหมาย และพยายามควบคุมการใช้อำนาจตามอำเภอใจของกษัตริย์ มีสภาผู้แทนฐานันดร (Estate General) เกิดจากการรวมตัวกันของสภาแต่ละแคว้น สภามีหน้าที่ในการเก็บภาษีจากราษฎรให้กษัตริย์ เรื่องการเก็บภาษีนี้นจะเป็นเรื่องการเจรจาระหว่างกษัตริย์และตัวแทนสภา ในแง่ที่นี้แล้วรายได้ที่ถือว่าเป็นของกษัตริย์โดยชอบธรรมมี 2 รายการได้แก่ (Mead, 2009 : 82, 90, 143, 145, 200)

1. รายได้จากที่ดินกษัตริย์
2. รายได้ที่เกิดจากสิทธิพิเศษบางอย่าง (ภาษีทางอ้อม) เช่น การทำเหมืองแร่ ค่าธรรมเนียมศาล และการขายตำแหน่ง เป็นต้น

สำหรับความเชื่อของในปลายศตวรรษที่ 15 นั้นการเก็บภาษีต้องได้รับการยินยอมจากสภาขุนนางก่อน กษัตริย์มีอำนาจทางการเมืองจำกัด และทรัพย์สินส่วนตัวเป็นของประชาชนห้ามกษัตริย์เข้าไปยุ่ง ในขณะเดียวกันประชาชนก็ห้ามแทรกแซงหรือยุ่งเกี่ยวกับปัญหาการเมือง เช่น การทูต และสงคราม เป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ในการรับผิดชอบเรื่องต่าง ๆ อันเป็นการแบ่งแยกหน้าที่ระหว่างกษัตริย์และประชาชน นอกจากนี้การเก็บภาษีนี้นเป็นเรื่องการเจรจาระหว่างกษัตริย์กับสภาขุนนาง ส่วนบริเวณตอนกลางไม่มีสภาท้องถิ่น ตัวแทนกษัตริย์จะเป็นผู้ดูแลการเก็บภาษี 2 ประเภทคือ ภาษี “Tallage”¹¹ กับภาษีเกลือ อีกทั้งด้วยความสัมพันธ์กับศาสนจักรที่เปลี่ยนไปตามข้อตกลง “Concordat of Bologna” ในปี 1516 ทำให้กษัตริย์ฝรั่งเศสสามารถแต่งตั้งบิชอปและเจ้าคณะได้ทั้งหมด ไม่ต้องผ่านสันตะปาปา นโยบายของเหตุการณ์ดังกล่าวคือกษัตริย์สามารถควบคุมการเก็บภาษีและมีอำนาจเหนือศาสนจักรในทางอ้อม (Mead, 2009 : 147, 199-200)

ในช่วงเวลาที่โบสถ์ใช้ชีวิตอยู่ในฝรั่งเศสนั้นอยู่ในช่วงศตวรรษที่ 16 ณ ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่เกิดความขัดแย้งทางการเมืองภายในจากสงครามศาสนาที่กินเวลากว่า 30 ปี สงครามดังกล่าวเกิดจากความขัดแย้งทางศาสนาระหว่าง “Catholic League” เป็นกลุ่มที่นิยมโรมันคาทอลิก ขัดแย้งกับพวก “Huguenots” เป็นพวกนิกายคาลวิน (Calvinism) (Limlom, 1999 : 91-93) อันได้รับอิทธิพลจากการปฏิรูปศาสนา (The Reformation) จากการเขียนคำประท้วง 95 ข้อและปิดประกาศไว้ที่ประตูโบสถ์แห่งเมืองวิตเตนเบิร์ก ในวันที่ 31 ตุลาคม 1517 (Limlom, 1999 : 62) และจากข้อตกลง “Concordat of Bologna” ในสมัยพระเจ้าฟร็องซัวส์ที่ 1 แห่งราชวงศ์วาลัวส์ (Francis I, 12 กันยายน 1494 – 31 มีนาคม 1547) ทำให้กษัตริย์สามารถควบคุมศาสนาภายในประเทศได้ ศาสนากับอำนาจกษัตริย์นั้นโดยเฉพาะในฝรั่งเศสมีการต่อสู้และแลกเปลี่ยนเจรจากันมาหลายต่อหลายครั้ง โดยพยายามอิงแอบกับศาสนจักรเพื่อประโยชน์ทางการเมืองต่าง ๆ ในอดีตเคยเกิดเหตุการณ์การมีสันตะปาปา 2 พระองค์ในเวลาเดียวกันนั้นคือที่โรมและอาวัญอง (Avignon) จุดเริ่มต้นของเหตุการณ์ดังกล่าวนี้เกิดจากกรณีความขัดแย้งระหว่างพระเจ้าฟิลิปที่ 4 (Phillip the Fair,

¹¹ เป็นภาษีเรียกเก็บกรณีต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ

เมษายน/มิถุนายน 1268 – 29 พฤศจิกายน 1314) กับสันตะปาปาโบนิเฟซที่ 8 (Pope Boniface VIII, 1230 – 11 ตุลาคม 1303) ในเรื่องขอบเขตอำนาจของศาสนจักรกับอำนาจของกษัตริย์ฝรั่งเศสโดยเฉพาะในเรื่องการภาษีของคณะสงฆ์ในพื้นที่ฝรั่งเศส โดยที่สันตะปาปาโบนิเฟซที่ 8 ไม่ยอมทำตามความต้องการของพระเจ้าฟิลิปที่ 4 ทำให้พระเจ้าฟิลิปที่ 4 ส่งกองทัพไปจับสันตะปาปาโบนิเฟซที่ 8 ที่ Anagni ที่อิตาลี แม้สันตะปาปาโบนิเฟซที่ 8 จะรอดพ้นการจับกุมครั้งนี้ได้ ในเวลาไม่นานสันตะปาปาโบนิเฟซที่ 8 ก็สิ้นพระชนม์ลงจากการเป็นไข้หวัดอย่างรุนแรงและด้วยอายุที่มากของสันตะปาปา ผลจากความขัดแย้งนี้ทำให้พระเจ้าฟิลิปที่ 4 สนับสนุน Raymond Bertrand de Got อาร์คบิชอปแห่งบอร์กโดซ์ชาวฝรั่งเศสเป็นสันตะปาปาองค์ใหม่ในชื่อสันตะปาปาคลีเมนต์ที่ 5 (Pope Clement V, 1264 – 20 เมษายน 1314) แต่ไม่ได้ไปประทับที่โรมแต่ประทับอยู่ที่อาวิญองแทน (Suwannathat-Pian, n.d. : 347-356) และเป็นจุดเริ่มของเหตุการณ์ที่ได้รับขนานนามว่า “การข่มขัง ณ บาบิโลน” (Babylonian Captivity)¹² ตั้งแต่ปี 1305 – 1378 และเกิดกรณี “มหาศาสนาเภท” (Great Schism, 1378 - 1417) ขึ้น กรณีการมีสันตะปาปา 2 พระองค์ในเวลาเดียวกันทั้งที่โรมและอาวิญองได้ยุติลงที่การประชุมสภาศาสนาที่เมืองคอนสแตน (Council of Constance) ในปี 1417 เหตุการณ์ดังกล่าวจึงกลับเข้าสู่สภาวะปกติในที่สุด (Laohaphanthu, 2007 : 43 – 45)

ในแง่นี้แสดงให้เห็นชัดเจนว่าศาสนากับการเมืองเป็นสิ่งที่สามารถเอื้อประโยชน์กันและกันได้ โดยขึ้นอยู่กับสถานการณ์และผลประโยชน์ทางการเมือง บางช่วงกษัตริย์ค่อนข้างมีขึ้นดิธรรมทางศาสนา แต่บางช่วงก็ไม่ภายหลังเหตุการณ์มหาศาสนาเภทในช่วงเวลาต่อมาในช่วงศตวรรษที่ 16 ด้วยสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศขณะนั้นเป็นการขับเขี้ยวกันระหว่างพระเจ้าฟร็องซัวที่ 1 กับจักรพรรดิชาร์ลส์ที่ 5 แห่งจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ (Charles V, 24 กุมภาพันธ์ 1500 – 21 กันยายน 1558) จักรพรรดิชาร์ลส์ที่ 5 ก็เป็นกษัตริย์สเปนด้วย ในขณะนั้น ทำให้ฝรั่งเศสอยู่ในวงล้อมของจักรวรรดิของจักรพรรดิชาร์ลส์ที่ 5 พระเจ้าฟร็องซัวจึงได้ทำสงครามกับจักรพรรดิชาร์ลส์ที่ 5 ตลอดรัชสมัยของพระองค์ ฉะนั้นพระองค์ต้องการการสนับสนุนจากสันตะปาปาจึงได้ดำเนินการปราบปรามโปรเตสแตนต์ตามประสงค์ของสันตะปาปา โดยการเผาพวกลูเธอรัน (Lutherans) ในปารีส 40 คน ในปี 1533 และในช่วงเวลาไล่เลี่ยกันนี้คัลวินเริ่มเผยแพร่เข้ามาในฝรั่งเศส ประชาชนที่เคยนับถือลูเธอรันก็เปลี่ยนมานับถือคัลวินแทน คนเหล่านี้ต้องการที่จะตั้งตัวเป็นอิสระจากองค์กรศาสนาเพื่อจะรวบรวมคนที่นับถือลัทธิคัลวินมารวมกันตามหลักการ “ศาสนาที่เป็นอิสระในรัฐที่อิสระ” สงครามศาสนาที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งระหว่าง 3 ตระกูลใหญ่ในฝรั่งเศสด้วยกัน ได้แก่ ตระกูลบูร์บง (Bourbon) ตระกูลกิส์ (Guise) และตระกูลมอนต์เมอเรncy (Montmerency) เหตุการณ์นี้เริ่มมีเค้าลางมากขึ้นเมื่อพระเจ้าอองรีที่ 2 (Henry II, 31 มีนาคม 1519 – 10 กรกฎาคม 1559) สิ้นพระชนม์ในปี 1559 และทิ้งให้ออร์สองค์โตพระเจ้าฟร็องซัวที่ 2 (Francis II, 19 มกราคม 1544 – 5 ธันวาคม 1560) ที่ยังทรงพระเยาว์ของพระองค์ขึ้นครองราชย์ภายใต้การดูแลของพระมารดา พระนางแคเธอรีน เดอ เมดิซี (Catherine De Medici, 13 เมษายน 1519 –

¹² เป็นการย้อนรำลึกถึงเหตุการณ์ที่มีบันทึกในพระคัมภีร์ไบเบิลเมื่อชาวอียูถูกจับเป็นเชลยศึกที่กรุงบาบิโลนในยุคโบราณ

5 มกราคม 1589) พระนางพยายามควบคุมอำนาจของทั้ง 3 ตระกูลเอาไว้ เพื่อให้ราชบัลลังก์ของโอรสพระองค์นั้นมั่นคง จึงทรงใช้วิธีการต่าง ๆ ให้กลุ่มการเมืองในขณะนั้นต่อสู้และแย่งชิงอำนาจกันเอง โดยเฉพาะพวกโรมันคาทอลิกกับโปรเตสแตนต์ เมื่อเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นพระนางจึงทรงประกาศห้ามไม่ให้ทำร้ายพวกโปรเตสแตนต์และอนุญาตให้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา การกระทำดังกล่าวของพระนางเป็นการเอาใจพวกโปรเตสแตนต์ แต่พระนางทรงคาดการณ์ผิด จำนวนพวกโปรเตสแตนต์เพิ่มมากขึ้นไปเรื่อย ๆ จนอาจมีถึงร้อยละสิบของพลเมืองฝรั่งเศสในขณะนั้น และเป็นกลุ่มคนที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจสูง พวกโปรเตสแตนต์ก็ไม่ได้ลดความแค้นต่อพวกโรมันคาทอลิกและรัฐบาลแต่อย่างใด ด้วยการออกนโยบายที่เอื้อลุ่มล่วยต่อโปรเตสแตนต์ของพระนางนี้เองที่ส่งผลให้พวกโรมันคาทอลิกไม่พอใจพระนางอย่างมาก และในเวลาต่อมาดุ๊ก ฟรานซิส แห่งกิส (Duke Francis of Guises) ได้บังคับให้พระนางยกเลิกนโยบายดังกล่าว การยกเลิกนโยบายนี้เองในท้ายที่สุดนำไปสู่การสังหารหมู่ที่วาสซี (Massacre of Vassy) ในปี 1562 ถือเป็นจุดเริ่มต้นของสงครามศาสนาในฝรั่งเศสที่กินเวลาต่อมากกว่า 30 ปี (Limlom, 1999 : 90 – 92)

สงครามศาสนาในฝรั่งเศสสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ช่วง ช่วงแรกตั้งแต่ปี ค.ศ.1562 – 1570 และสิ้นสุดโดยการทำสัญญาสงบศึกที่แซงต์แอมแมง (Treaty of St.Germain) เป็นการรบระหว่างตระกูลกิสผู้สนับสนุนโรมันคาทอลิกกับตระกูลบูร์บงที่สนับสนุนโปรเตสแตนต์ สงครามในช่วงที่ 2 เกิดในปี ค.ศ.1572 – 1580 หลังเหตุการณ์ในปี 1572 วันสังหารหมู่ที่เรียกว่า “St. Bartholomew’s Day Massacre” อันเป็นการใช้ความขัดแย้งทางศาสนาเป็นฉากหน้าเพื่ออำพรางความคิดการที่จะลอบสังหารแกสปาร์ด เดอ โคลิญญี (Gaspard de Coligny) บุคคลสำคัญของพวกโปรเตสแตนต์ และบุคคลอื่น ๆ ในกลุ่ม จึงยุยงให้พวกโรมันคาทอลิกสังหารพวกโปรเตสแตนต์ในที่สุด ในช่วงสงครามครั้งที่ 2 พวกโรมันคาทอลิกเป็นฝ่ายชนะ สงครามช่วงที่ 3 เกิดในปี 1585 – 1588 และสงครามช่วงที่ 4 เกิดในปี 1589 – 1593 สงครามศาสนาได้สร้างความหายนะให้กับฝรั่งเศสเกือบทุกด้าน ทำให้ฝรั่งเศสอ่อนแอลงอย่างมาก (Limlom, 1999 : 92-94) ภายใต้อิทธิพลนี้เป็นช่วงเวลาที่ได้ก่อตัวทางความคิดให้กับโบแต็งโดยเฉพาะเหตุการณ์การสังหารหมู่ “St. Bartholomew’s Day Massacre” เหตุการณ์นี้ค่อนข้างส่งผลอย่างมากต่อแนวคิดทางการเมืองของเขาโดยเฉพาะงาน République ที่ตีพิมพ์หลังเหตุการณ์ดังกล่าว 4 ปี

สำหรับบรรยากาศการถกเถียงในแวดวงทางความคิด ณ ช่วงเวลาดังกล่าวนั้นมีความเข้มข้นอย่างมากในการสนทนาโต้เถียงจากกลุ่มต่าง ๆ และต่างก็นำเสนอแนวคิดของกลุ่มตัวเองเพื่อสร้างความชอบธรรมในทางการเมืองและการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นมากถกเถียงนั้นเป็นเรื่องที่ว่าด้วยอำนาจอธิปไตยของกษัตริย์ว่ามีแหล่งที่มาจากไหน ด้วยกระแสธารแห่งวิวาทะทางความคิดที่เชียวรากอยู่ในช่วงเวลาดังกล่าวนั้น ภายหลังจากเหตุการณ์สังหารหมู่ “St. Bartholomew’s Day Massacre” ได้ไปบั่นทอนฝ่าย “Huguenots” อย่างมาก นำไปสู่การบังเกิดขึ้นเป็นวิวาทะการโต้เถียงกันระหว่างพวกที่อ้างอำนาจกษัตริย์เป็นอำนาจเทวสิทธิ์ (Divine Right) กษัตริย์ไม่ต้องทรงรับผิดชอบต่อประชาชน เพราะทรงรับผิดชอบต่อพระเจ้าโดยตรง และกลุ่ม “Monarchomachs” ที่เสนอแนวคิดอำนาจกษัตริย์มาจากประชาชน และด้วยสถานการณ์บางอย่างประชาชนมีสิทธิถอดถอนกษัตริย์ได้ แต่ถึงแม้ความคิดของ “Monarchomachs” จะค่อนข้างมีความเป็นประชาธิปไตยก็ตาม

แต่แนวคิดก็ไม่ได้เป็นประชาธิปไตย เพราะคนในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็น “Huguenots” ที่เป็นขุนนาง หรือไม่ก็เป็นตัวแทนผลประโยชน์ให้แก่กลุ่มขุนนาง (Harmon, 2012 : 276-278)

ในที่นี่จะทำการพิจารณาแนวคิดของ “Monarchomachs” แบ่งเป็น 2 กลุ่มโดยอิงจากหลักฐานในการโต้แย้งในเชิงประวัติศาสตร์ และปรัชญา ในส่วนของประวัติศาสตร์นั้น ฟรานซิส ฮอทแมน (Francis Hotman, 1525 - 1590) นักเขียน “Huguenots” ได้เขียนงาน Franco-Gallia ในปี 1573 ได้แสดงทัศนะไว้ว่าการมีระบอบอำนาจเด็ดขาดโดยกษัตริย์นั้น ไม่มีรากฐานหรือเคยเกิดขึ้นมาก่อนในอดีต กษัตริย์ไม่ได้รับเลือกมาจากพระเจ้า แต่โดยประชาชนต่างหาก ในแง่ของประวัติศาสตร์แล้วประชาชนมีอำนาจสูงสุดและสามารถถอดถอนกษัตริย์ที่เป็นทรราชย์ลงจากราชบัลลังก์ได้ และประชาชนก็ได้สร้างสถาบันต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อเป็นการจัดและเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจกษัตริย์ อันได้แก่ สภาองคมนตรี (King’s Council) และสภานันดร (Estate General) ส่วนในทางปรัชญานั้น ธีโอโดร์ เบซา (Theodore Beza, 1519 - 1605) เขาได้โต้ว่าประชาชนได้รับสิทธิธรรมชาติได้รับการคุ้มครองโดยสัญญาไปโดยปริยาย แต่มีอาจจะละเมิดฝ่าฝืนได้ จำต้องยอมเชื่อฟังอำนาจของกษัตริย์ที่ปกครองอย่างเป็นธรรม และไม่ฝ่าฝืนต่อพระเจ้า แต่ถ้าหากกษัตริย์ไม่ได้ปกครองอย่างเป็นธรรมแล้ว ประชาชนก็มีสิทธิที่จะถอดถอนพระองค์ (Harmon, 2012 : 278-279) นี่เป็นภาพรวมของแนวคิดของกลุ่มนี้

ส่วนในกลุ่มของทฤษฎีเทวสิทธิ กลุ่มนี้เกิดขึ้นหลังจากเกิดกลุ่มที่เป็นฝ่ายปรปักษ์อย่าง “Monarchomachs” ที่สร้างแนวคิดเพื่อต่อต้านอำนาจของกษัตริย์ขึ้นมา ข้ออ้างหลักของฝ่ายเทวสิทธิจะกลับไปหาหลักความเชื่อเดิมทางคริสต์ศาสนา อำนาจทั้งปวงมาจากพระเจ้า โดยพระเจ้ามอบอำนาจนี้ให้กับกษัตริย์โดยตรง และยึดหลักความเป็นอิสระของอาณาจักรฆราวาสที่ปราศจากการควบคุมอย่างสมบูรณ์จากองค์กรศาสนา ทฤษฎีนี้ของฝ่ายเทวสิทธิกลายเป็นที่ชื่นชอบของประชาชนส่วนใหญ่ ในแง่หนึ่งแล้วทฤษฎีนี้จำเป็นต้องสมเหตุสมผลและกลมกลืนดีแต่ขอให้ประชาชนหรือผู้สนับสนุนก็พอ ฉะนั้นการที่ประชาชนให้การยอมรับในทฤษฎีนี้เพราะด้วยผลจากสงครามศาสนาที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดความปรารถนาที่จะต้องการรวมอำนาจไว้ที่ผู้ปกครองคนหนึ่งเพื่อเรียกความเคารพจากราชภูมิตั้งปวง โดยไม่คำนึงถึงความเชื่อหรือนิกายใด เพื่อยุติสงครามอันยืดเยื้อยาวนานนี้ให้จงได้ ดังนั้นประชาชนจึงเต็มใจที่จะยอมรับอำนาจเบ็ดเสร็จของกษัตริย์เพื่อที่จะยุติสงคราม และสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้น เมื่อแนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนอย่างล้นหลาม ก็จะมีนักคิดได้คิดสร้างปรัชญาความคิดขึ้นมาสนับสนุนแนวคิดดังกล่าว (Harmon, 2012 : 287-288)

ในขณะที่สองแนวคิดดังกล่าวได้โต้เถียงกันเพื่อสนับสนุนการกระทำของฝ่ายตน ประกอบกับสภาวะความยืดเยื้อยาวนานของสงครามศาสนา ได้เกิดกลุ่มทางความคิดที่เรียกว่า “Politiques” เกิดขึ้น กลุ่มนี้สนับสนุนฝ่ายเทวสิทธิ โดยข้อเสนอของกลุ่มนี้ก็คือ สันติภาพจะเกิดขึ้นได้ก็โดยการรวมศูนย์อำนาจทางการเมืองไว้ที่กษัตริย์เท่านั้น และเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดสงครามลักษณะนี้อีก จึงเรียกร้องเรื่องขันติธรรมทางศาสนาให้เกิดขึ้นด้วย ทางกลุ่มไม่ได้เถียงในเรื่องการกวาดล้างจับกุม แต่ประสบการณ์ที่ผ่านมาทำให้เห็นแล้วว่าวิธีการดังกล่าวไม่ประสบผล มีทางเดียวคือการยอมรับหลักเสรีภาพทางศาสนา แยกผลประโยชน์ทางโลกและทางธรรมออกจากกัน เอกภาพของชาติจะต้องช่วยกันให้คงอยู่แม้เอกภาพทางศาสนาจะสูญสิ้นไปตลอดกาลก็ตาม (Harmon, 2012 : 290-291)

โบแด็งเองก็เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มนี้ (Wolfe, 1968 : 270) นอกจากนี้ยังมีนักกฎหมายชาวฝรั่งเศสอย่าง Pierre Grégoire (1540–1597) แห่งตูลุส Étienne Pasquier (7 มิถุนายน 1529 – 1 กันยายน 1615) นักกฎหมายชาวฝรั่งเศส Pierre Charron (1541 – 16 พฤศจิกายน 1603) นักเทววิทยาคาทอลิกชาวฝรั่งเศส William Barclay (1546–1608) นักกฎหมายชาวสกอตแลนด์ เป็นต้น (Figgis, 1956 : 94-95) โดยจุดร่วมของกลุ่มนี้หลักคือชนชั้นธรรมทางศาสนา และสนับสนุนอำนาจกษัตริย์ที่เบ็ดเสร็จ ในแง่นี้ด้วยกระแสความคิดที่เกิดการวิวาทะกันก่อนหน้าประกอบกับสภาพสังคม การเมือง ที่เป็นไป ณ ขณะนั้น มีอิทธิพลอย่างมากต่อการก่อรูปความคิดทางการเมืองของโบแด็งขึ้นมา

กลับมาดูชีวิตของโบแด็งระหว่างนี้หลังจากเขาเขียน Methodus ในปี 1566 เสร็จ 2 ปี หลังจากนั้นระหว่างช่วงปลายสงครามศาสนาช่วงแรก ในปี 1568 เขาก็เขียนงาน La reponse à M. Malestroit ว่าด้วยคุณลักษณะของการปฏิวัติราคาสินค้าที่เกิดจากการไหลทะลักเข้ามาของเงินตราจำนวนมหาศาลจากทวีปอเมริกา ในช่วงทศวรรษปี 1570s โบแด็งได้ทำงานรับใช้กษัตริย์ฝรั่งเศสพระเจ้าชาร์ลส์ที่ 9 (Charles IX) ในด้านการบริหารและภารกิจทางการเมืองต่าง ๆ โดยที่ โบแด็งอยู่ภายใต้การทำงานของพระอนุชาของกษัตริย์ชาร์ลส์ที่ 9 ต่อมาจะขึ้นเป็นกษัตริย์แห่งฝรั่งเศสนามว่า พระเจ้าอองรีที่ 3 (Henry III, 19 กันยายน 1551 – 2 สิงหาคม 1589) และในปี 1571 โบแด็งก็ได้เข้าร่วมงานกับฟรานซิส ดยุกแห่งอองฌอง (Alençon) (Bodin, 1992, p. x) และได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอัยการแห่งลาลอง (Laon) ในปี 1576 และได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกแห่งสภาผู้แทนฐานันดรที่สามในสถานิติบัญญัติของบลัว (Blois) (Harmon, 2012 : 292) ด้วยประสบการณ์ทั้งการเมืองที่มากมายของ โบแด็ง รวมถึงความสนใจต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องทางการเมืองและเหตุการณ์ทางการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าว นำไปสู่การตีพิมพ์หนังสือ République ในปี 1576 โดยอาศัยจากประสบการณ์ทางการเมืองและอิทธิพลจากแนวคิดการปฏิรูปศาสนาที่แพร่กระจายไปทั่วยุโรป และเหตุการณ์สังหารหมู่ชาวโปรเตสแตนต์ที่เรียกว่า “St. Bartholomew’s Day Massacre” อันเป็นวันที่พวก “Catholic League” ที่เป็นพวกนัทธิอนิกายคาทอลิกในฝรั่งเศสฆ่าพวก “Huguenots” ที่เป็นพวกนิกายลัทธิคาลวิน และการปฏิรูปศาสนาในฝรั่งเศสกว่า 8,000 คน (Limlom, 1999 : 93) เหตุการณ์นี้ส่งอิทธิพลต่อแนวคิดเรื่องอำนาจอธิปไตยอันเป็นการตอบปัญหาในประเด็นเรื่องศาสนากับการเมืองและคลี่คลายลงกลายเป็นแนวคิดทางปรัชญาการเมืองของโบแด็งใน République ต่อไป โบแด็งเสียชีวิตในปี 1596 (Andrew, 2011 : 75)

อำนาจอธิปไตยของโบแด็ง

ในช่วงก่อนหน้ายุคของโบแด็งนั้นอำนาจของอาณาจักรต่างๆ ในยุคนั้นยังคงอิงอยู่กับคริสตศาสนานั้นคือรวมอำนาจอยู่ที่ศาสนาจักรภายใต้การดูแลของพระสันตะปาปา โบสถ์กับรัฐกลายเป็นสองรัฐในสังคมคริสเตียน สันตะปาปามีอำนาจไม่เพียงแค่ควบคุมเหล่าบิชอปเท่านั้น แต่รวมไปถึงกษัตริย์ด้วยภายใต้อาณัติของพระเจ้าผ่านทางสันตะปาปา (Curtis, 2008 : 158-159) ฉะนั้นในยุคดังกล่าวอำนาจทางการเมืองและอำนาจศาสนาแทบแยกกันไม่ออก แต่ในขณะเดียวกันในประมาณปี 1260 William of Moerbeke ได้แปล Politics ของ Aristotle เป็น

ภาษาละตินได้สำเร็จ และนั่นคือจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในยุโรป และงานต่าง ๆ ของ Plato เองก็ถูกทยอยแปลมาเรื่อย ๆ งานของ Plato นั้นค่อนข้างมีอิทธิพลอย่างมากในช่วงศตวรรษที่ 14 – 15 มีการพูดถึงอย่างแพร่หลาย ผลที่ตามมาหลังจากนั้นได้ทำให้แนวคิดแบบ “Aristotelian” แพร่หลายไปทั่วยุโรปเกิดคำถามที่ให้ความสำคัญกับรูปแบบการปกครองที่ดีในปัจจุบันว่าควรเป็นเช่นไร และแบบไหนที่เหมาะสมในการนำมาปฏิบัติได้ในเวลาเดียวกันกระแสความคิดเกี่ยวกับกฎหมายโรมันก็ถูกรื้อฟื้นและกลายเป็นจุดสำคัญของการศึกษาทฤษฎีการเมือง (Black, 1993 : 3-6)

หลังจากนั้นแรงกระเพื่อมจากการปฏิรูปศาสนาและการฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (Renaissance) นำมาสู่การเรียนรู้ทางวิทยาการและองค์ความรู้ต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะองค์ความรู้ในยุคกรีกโรมันถูกนำมาศึกษา และอ้างอิงเป็นจำนวนมาก ในขณะเดียวกันที่ฝรั่งเศสผลของการปราบปรามหรือได้กลับการปฏิรูปศาสนานำฝรั่งเศสเข้าสู่สงครามศาสนาที่ยาวนานมีการฆ่าสังหารหมู่ประชาชนที่นับถือนิกายโปรเตสแตนต์และเกิดสงครามระหว่างเชื้อพระวงศ์ที่นับถือโรมันคาทอลิกและโปรเตสแตนต์นำมาซึ่งผลกระทบที่ทำให้ประเทศเข้าสู่ความเสื่อมโทรม ดังนั้นเพื่อป้องกันเหตุการณ์ดังกล่าวก็ได้เกิดกระแสทางความคิดที่พยายามเสนอวิธีการแก้ไขขึ้นมาภายใต้การโต้เถียงกันนั้นมีทั้งเรื่องชั้นดีธรรมทางศาสนา ผู้ปกครอง และโดยเฉพาะประเด็นเรื่องอำนาจขององค์กษัตริย์ได้มีการโต้เถียงกันของสองกลุ่มทางความคิดดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น กลุ่มหนึ่งคือกลุ่ม “Monarchomachs” ว่ากษัตริย์ไม่ได้ทรงมีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด และอำนาจของพระองค์ไม่ได้มาจากพระเจ้าแต่มาจากประชาชน ในขณะที่กลุ่ม “Politique” สนับสนุนอำนาจเบ็ดเสร็จขององค์กษัตริย์ โบแต็งก็อยู่ในกลุ่มนี้ด้วย กลุ่มแนวคิดดังกล่าวก็มีส่วนสำคัญต่อแนวคิดว่าด้วยอำนาจอธิปไตยของเขาเอง ในส่วนต่อไปเราจะเข้าไปทำความรู้จักและทำความเข้าใจแนวคิดดังกล่าว

โดยประวัติการศึกษาของโบแต็งนั้นโบแต็งเป็นลูกคนสุดท้องของชนชั้นกลางในเมืองอัลเจอร์ได้รับการศึกษาระยะต้นด้านเทววิทยาและมนุษยนิยม เป็นผู้รู้เรื่องวรรณกรรมกรีกและฮีบรูอย่างดี และยังได้รับอิทธิพลทางความคิดจากแนวคิด “Platonism” ด้วย ยิ่งไปกว่านั้นเขายังมีความรู้ด้านกฎหมายมหาชน ที่ได้เรียนจากมหาวิทยาลัยแห่งเมืองตูลุส (Beaulac, 2003 : 7) ผลจากเหตุการณ์สังหารหมู่ “St. Bartholomew’s Day Massacre” นั้นทำให้เกิดข้อกังวลเกี่ยวกับสถานภาพและความมั่นคงของฝรั่งเศสดูได้จากงาน Methodus ที่ตีพิมพ์ในปี 1566 ที่เน้นเรื่องความมีเสถียรภาพของประเทศและสถาบันกษัตริย์ แต่ในขณะที่ République ได้เตือนถึงภัยคุกคามที่จะนำไปสู่หายนะของรัฐ งาน République ตีพิมพ์ในปี 1576 หลัง Methodus 10 ปี และหลังเหตุการณ์สังหารหมู่ “St. Bartholomew’s Day Massacre” 4 ปี เมื่อเป็นเช่นนี้ โบแต็งจึงกลับไปหาแนวคิดทางปรัชญาการเมือง *อย่างแรก* คือกลับไปหา Machiavelli โดยโบแต็งได้รับอิทธิพลจาก Machiavelli อย่างมากสำหรับ Machiavelli แล้วการเมืองไม่ใช่เรื่องศีลธรรมแต่เป็นเรื่องของการแสวงหาอำนาจ นอกจากนี้โบแต็งยังได้รับอิทธิพลจาก Machiavelli ในเรื่องของ “arcana imperii” (Mystery of State) และการนำประวัติศาสตร์มาใช้เป็นวิธีการศึกษาเพื่อหารูปแบบการปกครองที่เหมาะสม โบแต็งก็ใช้วิธีการนี้ในการเขียนงาน Methodus และ République เพราะสำหรับเขาประวัติศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญที่ได้เผยให้เราเห็นถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำไปซ้ำมา

จนอาจกลายเป็นวัฏจักร เหตุการณ์เหล่านี้ไม่เคยสิ้นสุดลงเลย สำหรับโบแด็งแล้ว Machiavelli คือบุคคลคนแรกในรอบ 1,200 ปี หลังจาก Aristotle และ Tacitus ที่ได้เขียนถึงรูปแบบของการปกครองที่ดีที่สุด Machiavelli เป็นคนแรกที่กลับมาหาชนบทการศึกษานี้ ทั้งในงาน Methodus และ République โบแด็งได้นำแนวคิดเรื่อง “arcana imperii” ไปใช้เพื่อหารูปแบบการปกครองที่ดีที่สุดด้วยเช่นกัน (Donaldson, 1992 : 114-115) *อย่างที่สอง* หาบุคคลผู้อยู่ภายใต้ข้อยกเว้นจากขอบเขตแห่งเสรีภาพของประชาชน (Popular Liberty) เสรีภาพดังกล่าวอาจสร้างกบฏผู้ต่อต้านผู้ปกครองได้ และอาจนำไปสู่ความไร้ระเบียบที่น่าสะพรึงกลัว (Licentious Anarchy) ร้ายแรงกว่าระบบทระราชย์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลกอีก โบแด็งยังได้รับฐานคิดเรื่องกฎของพระเจ้ามาจากคัมภีร์ไบเบิลภาคพันธสัญญาเก่า (The Old testament) นอกจากนี้สำหรับโบแด็งแล้ว รัฐเกิดขึ้นมาท่ามกลางความ จนอาจกลายเป็นวัฏจักร เหตุการณ์เหล่านี้ไม่เคยสิ้นสุดลงเลย สำหรับโบแด็งแล้ว Machiavelli คือบุคคลคนแรกในรอบ 1,200 ปี หลังจาก Aristotle และ Tacitus ที่ได้เขียนถึงรูปแบบของการปกครองที่ดีที่สุด Machiavelli เป็นคนแรกที่กลับมาหาชนบทการศึกษานี้ ทั้งในงาน Methodus และ République โบแด็งได้นำแนวคิดเรื่อง “arcana imperii” ไปใช้เพื่อหารูปแบบการปกครองที่ดีที่สุดด้วยเช่นกัน (Donaldson, 1992 : 114-115) เสื่อมถอยและความอ่อนแอของสังคมและมนุษย์ รัฐจึงเป็นขั้นตอนของการป้องกันในเรื่อง เสรีภาพ (Liberty) และทรัพย์สิน ภายใต้อาณัติจากพระเจ้า (Divine Law) อันจะนำไปสู่ “Natural Liberty” ที่จะเปิดทางไปหา “Law of Reason” ในที่สุด ฉะนั้นเมื่อมนุษย์ได้กลายมาเป็นพลเมืองของรัฐ (Citizen) แล้ว บทบาทหน้าที่ของเขาไม่ได้ขึ้นอยู่กับความยินยอมที่เขาจะมอบให้รัฐที่ไม่เหมือนกับกรณีทรัพย์สินส่วนตัวที่เขาสามารถให้ความยินยอมหรือไม่ยินยอมได้ เพราะการเป็นพลเมืองนั้นเป็นอาณัติของพระเจ้าที่มีอยู่แล้ว เพื่อพาเหล่ามนุษย์ทั้งหลายไปหา “Natural Liberty” เขาจึงมีอาจหลีกเลี่ยงบทบาทหน้าที่ของเขาในรัฐต่อผู้ปกครองได้ โบแด็งให้ความสนใจเรื่องโครงสร้างของรัฐและให้ความสำคัญกับครอบครัวในฐานะหน่วยทางการเมืองที่สำคัญที่สุดหน่วยหนึ่ง ในส่วนนี้เขาได้รับอิทธิพลทางความคิดมาจาก Aristotle ในขณะที่โบแด็งปฏิเสธแนวคิดแบบ “Imperium” ในกฎหมายโรมันที่ผู้ปกครองมาจากการประชุมหารือกันของคนในชุมชน แต่เขานำแนวคิดในคัมภีร์ไบเบิลที่ผู้ปกครองได้รับอำนาจจากพระเจ้า ฉะนั้นผู้ปกครองจึงมีอำนาจในการบังคับบัญชาผู้อยู่ใต้การปกครองทั้งหมด ฉะนั้นเพื่อให้องค์อธิปัตย์สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีทั้งสามส่วนนี้ไว้คอยช่วยเหลือกัน ได้แก่ การให้คำปรึกษา อำนาจบริหารตามกฎหมาย และการยินยอม นอกจากนี้องค์กรข้าราชการมีสภาสูง (Senate) และสภานานันดร (Estate) เพื่อให้คำปรึกษาต่าง ๆ ในเรื่องการบริหารและข้อกฎหมาย (Knecht, 2001 : 397-400)

ใน République, Book 1, Chapter 8 บท “Concerning Sovereignty” ได้กล่าวว่า “อำนาจอธิปไตย นั้นเป็นอำนาจที่เบ็ดเสร็จและสถาวรของความมั่งคั่งและยิ่งใหญ่ ในภาษาละตินใช้คำว่า Maiestas ภาษากรีกใช้คำว่า Akra Exousia, Kurion Arche, Kurion Politeuma ภาษาอิตาลี Segnoria คำเหล่านี้จะให้กับบุคคลผู้มีอำนาจเต็มในการควบคุมรัฐ ในขณะที่ภาษาฮีบรูมาจากคำว่า Tomech Shévet แปลว่าอำนาจในการบังคับบัญชาสูงสุด ดังนั้นจึงต้องมีการนิยามคำว่า “อำนาจอธิปไตย” ขึ้นมาเพราะว่าไม่มีนักกฎหมายหรือนักปรัชญาการเมืองคนใดให้ความหมายสิ่งนี้เลย” (Bodin, 1992 : 1) จากคำกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าสำหรับ

โบแด็งแล้วอำนาจอธิปไตยคือบุคคลผู้มีอำนาจเต็มหรืออำนาจสูงสุดในการปกครองและบังคับบัญชารัฐของตน นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่มีอำนาจไม่จำกัดมีอำนาจส่งยกเลิกกฎหมายต่าง ๆ ได้ และไม่มีสิ่งใดอยู่เหนือนอกจากกฎหมายของพระเจ้าและกฎของธรรมชาติ นอกจากนี้หนวาทงสงคมที่สำคญที่สุดสำหรับโบแด็งแล้วคือครอบครัว เป็นพื้นฐานเชิงสถาบันโดยธรรมชาติที่ค้ำจุนผู้ปกครอง เมื่อหลายครอบครัวรวมตัวกันและถูกปกครองด้วยอำนาจสูงสุดโดยการใช้เหตุผลในการปกครอง นัยนี้ผู้คนในครอบครัวจึงเป็นส่วนสำคัญต่อการสร้างความกลมเกลียวกันในสภาวะธรรมชาติของรัฐ ครอบครัวได้สร้างพื้นฐานของรัฐอย่างไรวั้น ในขั้นแรกครอบครัวจะมีการแบ่งงานกันทำ และหลังจากนั้นจะเกิด “Collegium” (College) เกิดจากผู้คนกลุ่มเล็กที่มารวมตัวกันทำงานลักษณะเดียวกัน และเมื่อหลาย “Collegium” รวมกันก็จะเป็น “Corporare” (Corporation) และจากหลาย “Corporare” ก็จรรวมกันเป็น “Commune” (Community) สำหรับ State นั้นก็คือการรวมกันของ “Familia” (Family), “Collegium”, “Collegium” และ “Commune” ภายใต้อธิปไตยผู้มีอำนาจเต็ม ยิ่งไปกว่านั้นองค์อธิปัตย์ยังเป็นผู้ที่ปกครองพลเมืองและเหล่าข้าราชการ พลเมืองเป็นบุคคลที่ไม่เป็นทาสเป็นผู้ที่มีเสรีภาพและขึ้นตรงต่อองค์กษัตริย์ อำนาจขององค์กษัตริย์นั้นเป็นอำนาจที่แบ่งแยกไม่ได้โดยธรรมชาติของมันเอง มีอำนาจที่ไม่จำกัด สถาวร และไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ในเรื่องความชอบธรรมที่ประกาศใช้ ดีความ หรือบังคับใช้กฎหมายได้ตามที่ต้องการ และจะไม่อยู่ภายใต้กฎหมายใด ๆ ในฐานะที่เป็นผู้สร้างกฎหมายต่าง ๆ นอกจากกฎหมายของพระเจ้าและธรรมชาติเท่านั้น (Ross, 1946 : 268 – 270) ด้วยโลกทัศน์แบบยุคกลางแล้วนั้นองค์กษัตริย์ที่อยู่ภายใต้อาณัติของกฎหมายเท่านั้นถึงจะเป็นกษัตริย์ หากไม่แล้วจะถือว่าเป็นทรราชย์ กฎหมายสำหรับโบแด็งนั้นเป็นสิ่งที่องค์อธิปัตย์ใช้สำหรับการบัญชาการและยังมีรูปแบบการควบคุมแบบใหม่ในการขยายเศรษฐกิจการค้า และการพาณิชย์ เมื่อฝรั่งเศสได้เข้าไปควบคุม Brittany, Burgundy, Provence, Navarre, Franche-Comté, Artois และดินแดนอิสระอื่นอีกมากมายที่ได้รับจากจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ (Andrew, 2011 : 78) ในเรื่องของรัฐบาลนั้นโบแด็งคิดว่ารัฐบาลมีหน้าที่ 3 อย่างด้วยกัน คือ 1) ปกครอง 2) ให้คำแนะนำ 3) ทำให้ระเบียบต่าง ๆ บรรลุผล อำนาจบริหารนั้นอาจมีการแบ่งปันให้กับผู้ปกครองสาธารณะในแง่ของการทำงานให้รวดเร็วและบรรลุผล เพราะสุดท้ายแล้วองค์อธิปัตย์ก็ยังเป็นผู้ปกครองขั้นสุดท้ายในการสั่งการต่าง ๆ อยู่ดี (Ross, 1946 : 269) โบแด็งได้แยกอำนาจอธิปไตยกับรัฐบาลออกจากกัน นัยนี้อาจเป็นรูปแบบของการพยายามแยกศาสนาออกจากรัฐเนื่องมาจากความพยายามที่จะป้องกันไม่ให้เกิดสงครามศาสนาขึ้นมาอีก การรณรงค์เรื่องขันติธรรมจึงเกิดขึ้น พร้อมกับความพยายามแยกศาสนาออกจากรัฐ ถึงที่สุดแล้วแนวคิดเรื่องอำนาจอธิปไตยของโบแด็งนั้นอยู่ภายใต้บริบทของการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจการค้า และการพาณิชย์ต่าง ๆ รวมถึงการพยายามรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง เป็นผลจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากความขัดแย้งทางศาสนา (Andrew, 2011 : 76-79)

Andrea Alciato (8 พฤษภาคม 1492 – 12 มกราคม 1550) นักกฎหมายมนุษยนิยมชาวอิตาลีผู้ยิ่งใหญ่ในช่วงต้นศตวรรษที่ 16 เป็นผู้มีอิทธิพลต่อโบแด็งในเรื่องแนวคิด “Merum Imperium” แนวคิดดังกล่าวในช่วงยุคกลางได้สร้างฐานอำนาจความชอบธรรมให้กับการบริหารจัดการแบบกระจายอำนาจ เพราะข้าราชการระดับสูงเป็นผู้ถืออำนาจในเรื่องนี้ตามสิทธิอำนาจที่ได้รับทำให้อำนาจกระจายไปตามองค์คณะของกษัตริย์

มากกว่าจะอยู่ที่องค์กษัตริย์ แต่ Alciato อธิบายว่าการถือครองอำนาจดังกล่าวโดยข้าราชการนั้นเป็นการทำลายกฎหมายโรมัน เพราะอำนาจเหล่านี้มาจากคณะผู้แทนที่ได้รับมอบหมายจากองค์กษัตริย์ คำอธิบายนี้เปิดทางให้โบแด็งใช้เป็นแนวคิดอ้างอิงอำนาจเบ็ดเสร็จขององค์กษัตริย์ได้ (Franklin, 2006 : 299-300) สำหรับกฎของพระเจ้าและกฎของธรรมชาตินั้นเป็นการอ้างอิงถึงหลักของเหตุผลและความยุติธรรม เรียกร้องให้ผู้ปกครองเป็นผู้ปกครองที่มีคุณธรรมอยู่ภายใต้ระเบียบของคุณธรรมสูงสุด (A superior moral order) เป็นการพูดในฐานะของนักมนุษยนิยม โบแด็งกล่าวเสริมว่าองค์กษัตริย์ก็ยังมีอำนาจที่จำกัดอยู่ใน 3 เรื่อง ได้แก่ 1) เคารพในสัญญา 2) เคารพในทรัพย์สินส่วนบุคคล 3) เรื่องภาษีต้องได้รับความยินยอมก่อน (Beaulac, 2003 : 13) ลักษณะสำคัญขององค์อธิปัตย์นั้นคือผู้ที่ตรากฎหมายและนั่นคือคุณลักษณะที่สำคัญของการเป็นองค์อธิปัตย์ เพราะเป็นอำนาจที่ทำให้เกิดคุณลักษณะอื่น ๆ ขององค์อธิปัตย์ ทั้งการประกาศสงครามและสร้างสันติภาพ การจัดเก็บภาษี การยกเลิกกฎหมาย การยกเว้นในเรื่องต่าง ๆ แก่อภิสิทธิ์ชน เป็นต้น (Bodin, 1995 : 43-44) นัยยะของการเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดเบ็ดเสร็จเด็ดขาดนั้นมีนัยยะของคำว่า “majestas” รวมถึงคำว่า “Legitus Soluta” โดยรวม ๆ แล้วมีอำนาจในการสร้างกฎหมายนั่นเอง (Dunning, 1896: 93)

ในแง่หนึ่งแล้วอิทธิพลของ Aristotle มีค่อนข้างมากต่อแนวคิดว่าด้วยอำนาจอธิปไตยของเขา ในส่วนที่โบแด็งพูดถึงการปกครองนั้นโบแด็งแบ่งการปกครองออกเป็น 3 แบบ 1) ราชาธิปไตย (Monarchy) ปกครองโดยคนคนเดียว 2) อภิชนาธิปไตย (Aristocracy) เป็นการปกครองด้วยคน 2 – 3 คน 3) ประชาธิปไตย (Democracy) ปกครองโดยประชาชนเป็นผู้เลือกผู้ปกครอง Aristotle เคยพูดไว้ว่าสำหรับการปกครองแบบ ประชาธิปไตยนั้นเป็นการปกครองที่คนจนเป็นผู้มีอำนาจอธิปไตย ไม่แปลกว่าทำไมโบแด็งถึงให้การสนับสนุนอำนาจระบอบกษัตริย์มากกว่าที่จะเป็นอภิชนาธิปไตยหรือประชาธิปไตย เพราะระบอบกษัตริย์นั้นสามารถจำกัดขอบเขตความขัดแย้งระหว่างคนจนและคนรวยได้ดีที่สุด เปรียบเทียบกับความขัดแย้งทางศาสนาที่เกิดขึ้นในสมัยของโบแด็ง ในแง่นี้แล้วเราจะเห็นอิทธิพลของ Aristotle ต่อเขา เพราะว่าสำหรับ Aristotle นั้นพื้นฐานการต่อสู้แย่งชิงนั้นคือการต่อสู้ของคนรวยกับคนจน ฉะนั้นการสร้างองค์กรที่ผสมกันขึ้นโดยการให้คนรวยปกครองคนจนหรือคนจนปกครองคนรายนั้นเป็นรูปแบบไม่มั่นคงและอาจนำไปสู่รูปแบบการปกครองแบบ คณาธิปไตย (Oligarchy) ที่เป็นกลุ่มคนบางกลุ่มปกครองประเทศ การปกครองโดยฝูงชน หรือการปกครองในรูปแบบของทรราชย์ (Andrew, 2011: 82) และสำหรับโบแด็งแล้วไม่มีรูปแบบการผสมกันของรูปแบบการปกครอง เพราะการผสมกันนั้นได้ทำให้เกิดการผสมกันระหว่างอภิชนาธิปไตยหรือประชาธิปไตย ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างสภา สภาสูง สภาประชาชน องค์คณะผู้บริหาร และศาลประชาชนที่เป็นการรวมความเข้าใจในรูปแบบของกรีกและโรมันเข้าด้วยกัน สุดท้ายแล้วรูปแบบการผสมแบบนี้ก็จะออกมาเป็นรูปแบบของประชาธิปไตย ในที่สุด หากเป็นเช่นนั้นสุดท้ายอาจนำมาสู่ระบอบทรราชย์ได้ เมื่อประชาชนกลายเป็นฝูงชน และยิ่งกว่านั้นฐานของความขัดแย้งในสงครามศาสนาในช่วงศตวรรษที่ 16 ก็มาจากฐานทางความขัดแย้งของชนชั้นระหว่างชนชั้นสูง (โดยส่วนใหญ่เป็นคาทอลิก) กับชนชั้นชาวนา (โดยส่วนใหญ่เป็นโปรเตสแตนต์) (Andrew, 2011 : 77, 82) ฉะนั้นโบแด็งจึงสนับสนุนรูปแบบราชาธิปไตยที่อำนาจทั้งหมดอยู่ที่องค์กษัตริย์ผู้อยู่เหนือชนชั้นทั้งปวงจะสามารถจัดการความขัดแย้งระหว่างคนจนและ

คนรวยได้ดีที่สุด ดังนั้นโดยหลัก ๆ แล้ว อำนาจอธิปไตยของโบแด็งนั้นเห็นว่าอำนาจของกษัตริย์ที่อยู่เหนือกฎหมายทั้งปวง แต่อยู่ภายใต้กฎของพระเจ้าและธรรมชาติเท่านั้นมีอำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาด แบ่งแยกไม่ได้ และอำนาจที่คงทนถาวร โดยเฉพาะอำนาจในทางกฎหมายการที่มีอำนาจในการตรากฎหมายนั้นก็คือการมีอำนาจสูงสุด และนั่นเป็นจุดเริ่มต้นของคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ตามขององค์อธิปัตย์ (Salmon, 1987 : 128-129) การที่รูปแบบอำนาจอธิปไตยของโบแด็งมีคำอธิบายดังกล่าวนี้เป็นผลมาจากความขัดแย้งทางศาสนาที่ดำรงอยู่ในฝรั่งเศส และเพื่อที่จะป้องกันและแก้ไขเหตุการณ์ดังกล่าว

อำนาจอธิปไตยกับการจัดเก็บภาษี: วิวาทะและข้อถกเถียง

ในบทความของ Martin Wolfe ชื่อ Jean Bodin on Taxes: The Sovereignty-Taxes Paradox ได้สรุปข้อถกเถียงที่เกิดขึ้นในประเด็นเรื่องการจัดเก็บภาษีและอำนาจอธิปไตยไว้อย่างน่าสนใจโดยเริ่มจาก Beatrice Reynolds กล่าวว่าหัวใจสำคัญของโบแด็งในเรื่องอำนาจอธิปไตยคือการจำกัดอำนาจสถาบันกษัตริย์ แต่ Roger Chauviré กล่าวว่าโบแด็งเชื่อในสถาบันนัทรเพราะโดยธรรมชาติแล้วจะเป็นสภาที่ได้รับการเคารพและเป็นพวกนิยมเจ้าด้วย จึงไม่สมเหตุสมผลที่โบแด็งจะปฏิเสธกษัตริย์ ในขณะที่ M. J. Tooley นั้นสำหรับ โบแด็งแล้วการจะเป็นรัฐบาลที่มีประสิทธิภาพและนำพาความรุ่งเรืองมาสู่รัฐนั้น รัฐต้องอยู่ในสภาพที่ร่ายล้อมไปด้วยบรรยากาศทางคุณธรรมที่เหมาะสม ฉะนั้นในแง่แล้วการเก็บภาษีก็สามารถเป็นเครื่องมือหนึ่งสำหรับการสร้างระเบียบทางคุณธรรม อันเป็นสิ่งที่เหมาะสมที่กษัตริย์จะหันไปพึ่งพาภาษีศุลกากรจากสินค้าฟุ่มเฟือย William Church กล่าวว่าแนวคิดพื้นฐานของยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการเป็นส่วนที่สำคัญที่ทำให้โบแด็งตั้งเรื่องการจัดเก็บภาษีออกจากปริณิณทลทางอำนาจอธิปไตย เพราะว่าการจัดเก็บภาษีมีผลอย่างมากต่อสิทธิการถือครองทรัพย์สิน สิทธิเป็นสิทธิตามกฎหมายธรรมชาติไม่ได้เป็นไปตามกฎหมายของมนุษย์ J. W. Allen เองก็กล่าวในประเด็นเรื่องการจัดเก็บภาษีของโบแด็งว่าเป็นความไม่สอดคล้องกันกับแนวคิดที่ว่าด้วยอำนาจอธิปไตยของโบแด็งเอง แต่น่าสนใจว่าตัว Martion Wolfe ได้เสนอข้อถกเถียงในงานชิ้นนี้ว่าโบแด็งพยายามโน้มน้าวกษัตริย์ให้ทำการปฏิรูปในเรื่องระบบการคลังให้แยกออกมาจากอำนาจอธิปไตย เพราะเป็นหนทางที่จำเป็น ณ ขณะนั้นที่จะช่วยให้ฝรั่งเศสรอดพ้นจากหายนะที่ดำรงอยู่ ณ ตอนนั้นจากผลของสงครามศาสนาภายใน (Wolfe, 1968 : 269 – 270)

การจัดเก็บภาษีนั้นมีความสอดคล้องกับบทบาทของทรัพย์สินส่วนตัวในสังคมเป็นเพราะสิทธิในทรัพย์สินนั้นจะนำพาความมั่งคั่งมาสู่ “รัฐ” (Commonwealth)¹³ ด้วยในช่วงปลายยุคกลางนั้นในช่วงศตวรรษที่ 16 มองความมั่งคั่งในฐานะของโครงข่ายความร่วมมือระหว่างข้อสัญญาต่าง ๆ หน้าที่ (Obligation) และสิทธิ (Rights) เป็นรูปแบบโดยการรวมกลุ่มของบุคคลแล้วจัดตั้งกลุ่ม เช่น Guilds, Towns, Estate เพื่อปกป้องผลประโยชน์และผลกำไรของพวกเขา แต่สำหรับโบแด็งแล้วความมั่งคั่งไม่ได้เกิดจากคนกลุ่มใหญ่มารวมตัวกัน แต่เป็นลักษณะของ

¹³ ในสมัยนั้นยังไม่มีแนวคิดเรื่อง “State” เกิดขึ้นแต่มีแนวคิด “respublica” หรือ “Commonwealth” ฉะนั้น Commonwealth ก็คือรูปแบบของรัฐในยุคก่อนการเกิดขึ้นของแนวคิด State ดังนั้น Commonwealth คือชุมชนทางการเมืองหนึ่ง ๆ นั่นเอง

ครัวเรือนหรือครอบครัวมากกว่าโบแด็งให้ความสำคัญกับครอบครัวมากในฐานะหน่วยที่สำคัญที่สุดโดยธรรมชาติ มีมาก่อนรัฐเสียอีก ในแง่แล้วความคิดในเรื่องนี้โบแด็งนำมาจากแนวคิดของ Aristotle เป็นหลัก เพราะฉะนั้น ทั้งครอบครัวและสิทธิในทรัพย์สินอันเป็นการสร้างความมั่งคั่งนั้นจึงอยู่ในปริมนผลของกฎธรรมชาติ (The Area of Natural Law) องค์อธิปัตย์ (Sovereign) มีอาจเข้ามาละเมิดได้ เพราะถ้าหากองค์อธิปัตย์มีอำนาจเบ็ดเสร็จในการเก็บภาษี โดยไม่สนใจความยินยอมจากประชาชน เป็นการละเมิดกฎหมายและจะนำไปสู่หายนะของรัฐและความมั่งคั่ง (Andrew, 2011 : 82)

ฉะนั้นแล้วในการจัดเก็บภาษีแต่ละครั้งกษัตริย์ต้องได้รับความยินยอมจากสภานันดรก่อนจึงจะสามารถทำได้ ยิ่งไปกว่านั้นเรื่องการจัดเก็บภาษีนี้อาจนำไปสู่การปฏิวัติและความรุนแรงเพื่อต่อต้านการกระทำดังกล่าว หากองค์อธิปัตย์ใช้อำนาจอย่างไม่สนใจความยินยอมของผู้จ่ายภาษี และผู้แทนในสภานันดร สิ่งนี้เป็นข้อกังวลที่โบแด็งต้องการหลีกเลี่ยงภัยคุกคามดังกล่าวเพื่อรักษาสถานะอันมั่นคงของสถาบันกษัตริย์ แต่ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนในการที่จะต้องจัดเก็บภาษีเพิ่มเติม กษัตริย์ต้องยื่นเรื่องต่อสภาให้พิจารณาคำร้องเสียก่อน ฉะนั้นโบแด็งแค่เพียงให้สภามีส่วนในเรื่องภาษีไม่ได้คิดที่จะจำกัดอำนาจของกษัตริย์ กษัตริย์สำหรับโบแด็งแล้วคือผู้ถือครองอำนาจที่มีอาจแบ่งแยกได้และเป็นองค์ประธานในการสั่งการเพื่อควบคุมตรวจสอบผ่านสภาไม่ใช่โดยตัวกษัตริย์เองหรือผู้มีอำนาจเอง สำหรับในเรื่องของการจัดเก็บภาษีนั้นโบแด็งต้องการที่จะสร้างความมั่นคงให้กับราชบัลลังก์และพยายามรวมศูนย์อำนาจให้กับสถาบันกษัตริย์ ณ ขณะนั้นที่กำลังเผชิญกับสงครามศาสนาภายในและพยายามหาวิธีการที่จะสร้างระบบการคลังที่เหมาะสมกับสถานการณ์ทางการเมืองที่ไม่มั่นคงนี้

นัยยะหนึ่งก็เป็นการเตือนพระเจ้าอองรีที่ 3 (Henry III) ไปในตัวในเรื่องศัตรูทางการเมืองที่ไม่ชอบหรือไม่เห็นด้วยกับพระองค์และในประเด็นเรื่องภาษีที่อาจส่งผลต่อความคับข้องใจของประชาชนนั้นจะส่งผลต่อความมั่นคงของรัฐได้ แต่เหนืออื่นใดการจัดเก็บภาษีนั้นเป็นความพยายามที่โบแด็งต้องการเตือนพระเจ้าอองรีที่ 3 ไม่ให้ใช้จ่ายอย่างสุรุ่ยสุร่ายมากเกินไป และใช้จ่ายอย่างฟิฟิถันให้มาก เพราะถือเป็นการคงไว้ซึ่งเกียรติยศของราชวงศ์กับการใช้จ่ายเงินงบประมาณของประเทศอย่างระมัดระวังถือเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกัน และสามารถมีในเวลาเดียวกันได้ ไม่ใช่ว่าเกียรติยศคือการทุ่มงบประมาณไปกับพิธีการต่าง ๆ ที่อลังการและฟุ่มเฟือม (Wolfe, 1968 : 80-82) เพราะช่วงเวลาดังกล่าวนั้นเป็นช่วงแห่งสงครามที่อาจนำไปสู่หายนะของประเทศได้ทุกเมื่อ และเรื่องการค้าทั้งในประเทศ และส่วนอื่น ๆ ของยุโรปก็อยู่ในช่วงที่ไม่มั่นคงมากนัก ไม่ว่าจะเป็นสงครามศาสนาระหว่างฝ่ายปฏิรูปกับคาทอลิกโดยเฉพาะในดินแดนจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ ความไม่มั่นคงของรัฐต่าง ๆ ในคาบสมุทรอิตาลี และการทำสงครามในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วยุโรป ทำให้ฝรั่งเศสต้องพึ่งตนเอง ฉะนั้นปัจจัยเรื่องการเงินและการคลังของประเทศจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะนำมาใช้ในการบูรณะ ป้องกัน และสร้างความมั่งคั่งให้กับประเทศตนจึงมีความจำเป็นที่จะใช้จ่ายเงินและบริหารการคลังให้เหมาะสมเพื่อให้รอดพ้นจากภัยคุกคามและหายนะภัยต่าง ๆ ที่รายล้อมฝรั่งเศสอยู่

ถึงที่สุดแล้วโบแด็งต้องการปกป้องระบบการเมืองให้รอดพ้นจากการกัดกร่อนของผลที่เกิดจากความสะเพร่าของกษัตริย์โดยเฉพาะในเรื่องการจัดเก็บภาษี แนวคิดนี้ของโบแด็งต่างได้รับการขานรับอย่างดีจากสถาบัน

กษัตริย์ องค์กษัตริย์พยายามที่จะปฏิรูประบบการจัดเก็บภาษีและการเงินให้ประสบผลในช่วง 2 – 3 ปี แต่ก็ไม่ประสบผลในการแก้ไขระบบการคลังที่ไม่มีประสิทธิภาพ แม้จะมีการขยายขอบเขตภาษีมากขึ้น เพราะหลังจากนั้นในปี 1584 สถานการณ์ทางการเงินเริ่มแย่ลงไปเรื่อย ๆ และในปี 1589 เมื่อพระเจ้าอองรีที่ 3 ในฐานะผู้นำของศาสนาจักรคาทอลิกถูกลอบสังหารก็ได้นำมาสู่การลุกฮือครั้งใหญ่ที่นำไปสู่การกบฏในที่สุด (Wolfe, 1968 : 283)

ในแง่แล้วการวิเคราะห์ของ Martin Wolfe เป็นการวิเคราะห์ที่ผู้เขียนเห็นด้วย เพราะหากดูจากบริบททางการเมืองในยุคสมัยของสงครามกลางเมืองโดยมีประเด็นทางศาสนาเกี่ยวข้องกับสงครามที่ยืดเยื้อยาวนาน และประเทศก็เต็มไปด้วยสงครามที่ประชนฆ่ากันเองเพราะเรื่องดังกล่าว มีการสังหารหมู่ครั้งมโหฬารมาแล้ว เป็นช่วงเวลาทีโบทังกำลังเขียนงาน *République* ของเขาอยู่ ในแง่แล้วการให้มีเรื่องภาษีอยู่ในงานชิ้นดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเรื่องภาษีเป็นเรื่องสำคัญจะส่งผลกระทบต่อการเงินและการคลังของประเทศ ผนวกกับแนวคิดเรื่องครอบครัวของ Aristotle และเรื่องทรัพย์สินส่วนตัวที่อยู่ภายใต้อาณัติของพระเจ้า องค์อธิปัตย์จึงมีอาจจะละเมิดได้ นัยยะหนึ่งที่โบทังต้องการแยกอำนาจการจัดเก็บภาษีให้อยู่นอกเหนืออำนาจเบ็ดเสร็จขององค์อธิปัตย์นั้น อาจเป็นเพราะ โบทังกลัวความสะเพร่าและความสุหรั่งสุหร่ายที่องค์กษัตริย์อาจจะก่อขึ้นมาได้ เป็นผลมาจากการประมวลเหตุการณ์ในอดีตของเขา เขาจึงให้อำนาจดังกล่าวเป็นของสภาในการพิจารณาและยินยอมให้แก่ภาษีเพิ่มเติมเข้าคลัง ฉะนั้นคำอธิบายที่พูดถึงเรื่องการจัดเก็บภาษีว่าเป็นความย้อนแย้ง และไม่สมเหตุผลผลของโบทังนั้น จึงไม่ใช่ ดังที่ Wolfe พูดไว้ในเรื่องดังกล่าวเกิดมาจากเป้าหมายที่ต้องการสร้างเสถียรภาพให้กับราชบัลลังก์และปฏิรูประบบการเงินการคลังให้สามารถหลุดพ้นจากความหายนะของสงครามศาสนาที่ฝรั่งเศสกำลังเผชิญอยู่ในช่วงเวลาดังกล่าว

บทสรุป: โบทังนัยยะแห่งยุคสมัย

หลังจากที่ได้ทำความเข้าใจเรื่องอำนาจอธิปไตยและอำนาจการจัดเก็บภาษีของโบทังแล้วนั้น เมื่อได้ใช้วิธีการแบบประวัติศาสตร์ความคิด ผู้เขียนค้นพบว่าบริบททางประวัติศาสตร์โดยเฉพาะสงครามศาสนาในฝรั่งเศสมีส่วนอย่างมากต่อการพัฒนาการทางความคิดของโบทังในเรื่องอำนาจอธิปไตยโดยเฉพาะเหตุการณ์สังหารหมู่ “St. Bartholomew’s Day Massacre” ในปี 1572 ทำให้มีการเสนอแนวคิดว่าด้วยขันติธรรมทางศาสนา และการแยกศาสนาออกจากการเมือง ไปสู่การหาระบบการปกครองที่จะนำความสันติสุขและความสงบสุขมาให้ นอกจากนี้แล้วโบทังยังได้รับอิทธิพลจากยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการโดยผ่านจากสายมนุษยนิยมการเมืองอย่าง Machiavelli และนักมนุษยนิยมด้านกฎหมายอย่าง Alciato และผลจากการแปลงานของ Aristotle มาเป็นภาษาละตินนั้น ทำให้โบทังได้รับอิทธิพลอย่างมากจาก Aristotle รวมถึงอิทธิพลจากพระคัมภีร์ไบเบิลเองก็เช่นกัน แม้จะพยายามแยกศาสนาออกจากการเมืองโบทังก็ยังรับแนวคิดจากพระคัมภีร์ไบเบิลมาอยู่ โดยสรุปนั้นอำนาจอธิปไตยของโบทังคืออำนาจที่แบ่งแยกไม่ได้เป็นอำนาจสูงสุดในขั้นตอนสุดท้ายของการตัดสินใจอยู่เหนือผู้คนทั้งปวง มีอำนาจทั้งในด้านบริหาร และนิติบัญญัติ แต่ยังคงอยู่ภายใต้อาณัติของกฎของพระเจ้าและกฎธรรมชาติที่ผู้ปกครองต้องมีคุณธรรมในการปกครอง มิฉะนั้นอาจกลายเป็นทรราชย์ไปในที่สุด แต่ภายใต้อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดนั้นก็ยังมิ

ข้อปฏิบัติที่พึงกระทำทั้งในเรื่องการปรึกษา การเคารพสัญญา ไม่ก้าวร้าวทรัพย์สินส่วนตัว และการจัดเก็บภาษี ต้องมีการเจรจาเพื่อลงนามยินยอมผ่านสภานันดร ฉะนั้นในการที่บอกว่า “เบ็ดเสร็จเด็ดขาด” (Absolute) นั้น โบแต็งไม่ได้ใช้ในความหมายที่เข้าใจว่ามีอำนาจล้นฟ้าล้นแผ่นดินสามารถทำอะไรก็ได้ไม่ผิดกฎหมาย แต่สำหรับเขานั้น เพียงต้องการรวมศูนย์การตัดสินใจต่าง ๆ ไว้ที่คนเดียวเพราะจะช่วยแก้ไขและป้องกันสภาพทางการเมืองที่กำลังเผชิญกับสงครามภายในของฝรั่งเศสเอง ถึงที่สุดแล้วการมีอำนาจที่เบ็ดเสร็จนั้นสำหรับโบแต็งนั้นก็คือการที่ผู้ปกครองสามารถออกหรือยกเลิกกฎหมายได้ก็คือผู้ที่มีอำนาจสูงสุด อันจะก่อให้เกิดอำนาจอื่น ๆ ตามมา

อำนาจการจัดเก็บภาษีขององค์กษัตริย์เองก็เป็นไปตามแนวคิดเรื่องอำนาจอธิปไตย อำนาจในการจัดเก็บภาษีนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับองค์กษัตริย์แต่เพียงผู้เดียว แต่ยังต้องได้รับความยินยอมจากสภาเป็นผู้แทนผู้เสียภาษีจึงจะสามารถเรียกเก็บภาษีได้ เมื่อดูจากบริบททางการเมืองแล้ว โบแต็งเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องการรักษาเสถียรภาพให้กับประเทศและราชบัลลังก์ภายใต้สภาวะการณ์ภายในและภายนอกที่ไม่มั่นคงอาจทำให้ฝรั่งเศสมุ่งสู่ทางหายนะได้

โดยสรุปแล้วความคิดของทั้งเรื่องอำนาจอธิปไตยและอำนาจการจัดเก็บภาษีของโบแต็งนั้นน่าจะได้รับอิทธิพลจากบริบทแวดล้อมของยุคสมัยนั้นโดยเฉพาะเรื่องการเมืองและสงครามศาสนาภายในทำให้โบแต็งต้องการเสนอทางออกให้กับประเทศเพื่อสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้น ขันติธรรมทางศาสนาจึงกลายเป็นแนวคิดที่สำคัญ และตามมาด้วยแนวคิดที่ต้องการแยกศาสนาออกจากการเมือง และเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวนั้นจำเป็นต้องมีผู้นำหนึ่งเดียวที่จะสามารถนำพาประเทศไปสู่หนทางนั้น โบแต็งจึงเลือกรูปแบบการปกครองแบบระบอบราชาธิปไตยและต้องเป็นรูปแบบ “สมบูรณาญาสิทธิราชย์” (Absolute Monarchy) ตามที่โบแต็งได้เสนอไป และเพื่อจะเป็นเช่นนั้นได้การจัดการเรื่องการเงินและการคลังจะเป็นฐานอำนาจที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความมั่นคงของสถาบันและประเทศได้

รายการเอกสารอ้างอิง

- Andrew, E. (2011). Jean Bodin on Sovereignty. *Republics of Letters: A Journal for the Study of Knowledge, Politics, and the Arts*, 2(2) : 1-10.
- Beaulac, S. (2003). The Social Power of Bodin's Sovereignty and International Law. *Melbourne Journal of International Law*, 4 : 1-28.
- Blak, A. (1993). *Political thought in Europe, 1250-1450*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bodin, J. (1962). *The Six Books of a Commonweal*, Richard Knolles (Translation). Cambridge: Harvard University Press.

- _____. (1992). *On sovereignty: four chapters from the six books of the commonwealth*, Julian H. Franklin (translated). Cambridge: Cambridge University Press.
- _____. (1995). *Six books of the commonwealth*, M. J Tooley (translated). Oxford: Basil Blackwell Oxford.
- Bojani, P. (2013). Sovereignty and the Origins of War Leibniz versus Bodin. *The New Centennial Review*, 13(1) : 93-114.
- Bonney, R. (1990). Bodin and the Development of the French Monarchy. *Transactions of the Royal Historical Society*, Fifth Series, 40 : 43-61.
- Curtis, M. (2008). Great Political Theories V.1: *A Comprehensive Selection of the Crucial Ideas in Political Philosophy from the Greeks to the Enlightenment*. New York: Harper Perennial Modern Classics.
- Donaldson, P. S. (1992). *Machiavelli and Mystery of State*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dunning, W. A. (1896). Jean Bodin on Sovereignty. *Political Science Quarterly*, 11(1) : 82-104.
- Dur, P. (1945). The Right of Taxation in the Political Theory of the French Religious Wars, *The Journal of Modern History*, 17(4) : 289-303.
- Figgis, J. N. (1956), *Studies of political thought from Gerson to Grotius, 1414-1625*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Franklin, J. H. (2006). Sovereignty and the mixed constitution: Bodin and his critics. In J. H. Burns and Mark Goldie (ed.) *The Cambridge of History of Political Thought, 1450 – 1700*, (298 – 328). Cambridge: Cambridge University Press.
- Harmon, M. J. (2012). *Khwamkhit Thang Kanmueang Chak Ple to Thueng Patchuban [Political though: from Plato the present]*, Sanae Jamaric (Translated in Thai). Bangkok: Withi That Institute.
- Kantorowicz, E. H. (1955). Mysteries of State: An Absolutist Concept and Its Late Mediaeval Origins. *The Harvard Theological Review*, 48(1) : 65-91.
- Knecht, R. J. (2001). *The rise and fall of Renaissance France, 1483-1610*. Oxford: Blackwell.
- Knights, M. and Burgess, G. (2011). Commonwealth: the social, cultural, and conceptual contexts of an early modern keyword. *The Historical Journal*, 54(3) : 659-687.
- LaCapra, D. (1983). *Rethinking Intellectual History and Reading Texts: texts, contexts, language*. Ithaca: Cornell University Press.

- Laohaphanthu, A. (2007). *Rueang Na Ru Nai Yurop Samai Klang [Stories about Medieval Europe]*, Bangkok: Sakdi Sopha Press. (In Thai)
- Lomlim, T. (199). *Prawattisat Europe Samaimai Khoso 1453 – 1804 [History of Modern Europe, 1453-1804]*, Bangkok: Odian Store. (in Thai)
- Mead, K. K. (2009). *Wiwatthanakan Rat Angkrit Farangset Nai Krasae Setthakit Lok Chak Rabop Fio Aan [The Evolution of British and French State in Global Economy From Feudalism to Revolution]*, 2nd ed. Bangkok: Same Sky Books. (In Thai)
- Price, R. (1993). *A concise history of France*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ross, E. J. (1946). The Social Theory of Jean Bodin. *The American Catholic Sociological Review*, 7(4) : 267-272.
- Salmon, J. H. M. (1987). Bodin and the monarchomachs. In *Renaissance and Revolt: Essays in the intellectual and social history of early modern France*, (119-135). Cambridge: Cambridge University Press.
- Strayer, J. R. (1970). *On The Medieval Origins of the Modern State*. Princeton: Princeton University Press.
- Suwannathat-Pian, K. (n.d). *Prawattisat Europe Samai Klang [History of Medieval Europe]*. Bangkok: Social Science Foundation of Thailand. (In Thai)
- Wolfe, M. (1968). Jean Bodin on Taxes: The Sovereignty-Taxes Paradox. *Political Science Quarterly*, 83(2): 268-284.